

T/B 182

Sehta, dabba, pafsaule.

0
192

Trefcha grahamata.

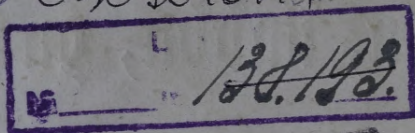

ar manni. Za p
ne leelas behdas.
unna. Labbi zilw
veffeli, ar zilwefeem

Lehrpatâ 1860 gaddâ.

Drukkata pee S. Laakmanna.

1953 0309046444 Feb 60

Proc. 1969g. 2481

Der Druck wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Beendigung desselben der Abgetheilten Censur in Dorpat die vorschriftmäßige Anzahl Exemplare zugestellt werde.

Dorpat, den 25. August 1860.

(Nr. 120.)

Abgetheilter Censor de la Croix.

Par Latweefchu tuntas - dseefmahm.

Das bij tös gaddös, kad jauno dseefmu-grahmatu eewedda, kas taggad Widsemmes Latweefchu dalkä laikam wiffäs draudsës buhs, kad weens prahtigs Latweefchu semneefs grahmatu isfattijs un stary wezzahm pahrtaitahm dseefmahm daschas jaunäs usgahjis isfauza: „Deews sinna, par fo tahs jaunahs dseefmas taifa, par fo ne? Woi nu labbakas dohma istaisiht, fa wezzahs? Woi tad nu deefgan naw? woi reis gan nebuhtu?

Toreis es tam wihram ne fa newarreju atbildeht, lai gan juttu, fa winnam taifniba nebij. Kas uu toreis newarreja buht, warrbuht taggad, pehz 14, 15 gaddeem isdohtohs. Dohmaju, fa ir taggad wehl daschi buhs, kas par tahdahm leetahm tä pat dohma, lufkofim, woi ta masga (mesgla) newarrefim raisiht.

Kad tu sawä prahtä kahdas dohmas zilla, lai tahs irr, kahdas buhdamas, tad tawa firds arr katru reisi speesch, tahs isrunnaht. Ja behdas tawu firdi grausch, tad tu usmelle draugu un sawu firdi winnam atwehruscham tew fa almins no firds nowetahs. Ja preeki tawu firdi pilda, tad tu, ja labs zilwels effi, winnus arr weens pats newarri baudiht; tu falki: preezajeetees ar manni. Ta patti leeta rahdahs, ja tew arr ne leeli preeki, ne leelas behdas. Kur tu ar zilwefu fateezees, tur tu ar winnu runna. Labbi zilwefi wiffi, kas tillai pee meefas un dwehseles weffeli, ar zilwekeem labpraht runna. Tillai kas naw weffeli — woi pee meefas woi pee garra — un fauni zilwefi ar wahrdeem fihfsti.

Salki nu, lassitaijs, kas tu jaw tshetrdesmit, peezedesmit gaddus effi fadsihwojis un jaw daschu wahrdu pafaulé farunnajis, woi tu jaw daschas dohmas ne tif desmit un diwdesmit, leet¹⁾ fiantu un tuhlfkofchu reis neeffi isfazzijis un wehl neisfazzijä?

1) leid - ic.

Wahzeefchu leelafais dseefmu taijstais Götthe (laffi: Gehte) fakka, fa wifs, fo ween warroht dohmaht un runnaht jaw effoht dohmahts un runnahts; til wajjagoht to wehl weenreis dohmaht un runnaht. Woi winnam naw pateefiba? Bet schè wehl warram tahtaf eet. Meh's ne ween to, fo zits dohmajis un runnajis, tà fakfoht par fawahm ihpafchahm dohmahm usnemnam, tà ifrunnajakam, it fà tahs dohmas muhsu paschu garrà buhtu zehlfchahs; bet meh's arri muhsu paschu dohmas, ne wis ween tà, fà winnas pirmu reisi isfazzijahm, bet no dauds puffehm apstattidami ifrunnajakam. Sinnams, kam leelafas garra dahwanas, tas wis ta pascha kummosa fà gohws simtu un tuhkfotofchu reischu negremmohs, bet tam katrà azzu mirkli wajjadfigns wahrds gaddisees. Bet tè jau gandrihs no zittahm leetahm fahfu runnaht, fo pawiffam negribbeju aistift. Es til gribbeju praffiht: no fa tas nahlahs, fa zilweks zilwekam tà labpraht fawu firidi atweh un sawas dohmas issakka? Kas ta irr par leetu, fa tas labpraht to, fo jaw dewinasmintu dewindefmit un dewinas reises isfazzijis, labbak wehl tuhkfototu reisi ifrunna, neta kluffu zeefch? Es tew fazzifchu, no fa tas nahf. Zilwekam no eefahkuma tahda buhfhana peeraddita, fa tas bes zitteem newarr buht. To jaw pee Ahdama paradihfes dahrsâ redsejam; winsch kahrojahs pehz drauga, „kas fahrt winnu buhtu.“ Wo winnam derreja tee preefi un jaukumi, fo Deews tam bij fataifijis? Un praffi taf few pascham: woi taws preeks newairojahs, kad tu to warri ar zitteem dalliht, kad zitti irr, kas ar tewi lihds preezajahs? un woi tu few grubtas nastas no firids newell, kad tu sawas behdas draugeem isfuhdifi? Jeb woi tu nejuhti schehluma, kad taws draugs tew sawus truhkumus pee firids leef? un woi tu nesamanni pee fewim preeziga prahta, kad taws draugs laimigs?

Bet newaijag jaw wis leeleem notiffumeem buht, fas tawu draugu speefch, sawas wallodas prett tewi atwehrt, jeb kas tewi dsihtu, fawu firidi wiina preekshâ isplahtht. Zilweta gars tà raddihts, fa tas weenumehr strahda un darbojahs, lai meefa un lohzeffi kust woi duff. Kur tawas dohmas neaiseet, lai tu arr ne fahjas no weetas nekustini? Azzu mirkli debbesu tahlumus un gaddu tuhkfotofchus us preekshu un atpakkaf ismehro un dohmas dohmas trenz un dsenn. Tahs leetas, us kurrahm tu dohma,

tew woi patihf, jeb nepatihf. Ja winnas tew patihf, tad tu par winnahm preezajees, tu labpraht uf tahm fawas dohmas grees; ja ne, tad winnas tawai eegribbeschanai pretti, un ja winnas tawai firdei fahpes darra, tad tu behdigas un noffummis effi. Katris tif uf to warr dohmaht, fo tas peedfihwojis jeb dſirdejis. Kas tif behdigas leetas fadſihwojis, tam tif behdigas dohmas un behdigi wahrdi buhs. Kas dauds preezigas deenas pawaddijis, ta dohmas arween uf preezibu weddisees un wehl firmgalwim effofcham tam jaunekka weiflums un preeziba buhs. Mehs tē redſam, ka katris tif to ween ſinna, fo irr peedfihwojis. Katram fawa paſaule, faws aprinſis, fur winſch, tã fakloht, mahjãſ irr, fo winſch pahſinna. Katram faws dſihwes gabjums un fo winſch tur ſakrahjis, to winſch wiſſur lihdfi neſſ, uf to winnam juſchanas, dohmas, wahrdi greeſchahs. Schi leeta labbi wehrã janemm. Behzat par to wehl runnaſim.

Uſnemſim papreeſch fo zittu. Pa wiſſu preeſch es tē gribbetu fo praſſiht. Kad tu wehl maſſ puika biji un rihtã ar ſaules lehffchanu jehrus, kaſſenus, leelus un maſus lohpus gannibã fadſinni, kad meſchs un lauks klufs bij un no katra tawa wahrda atbalfu dewa: — kam tawa balfs tã beſ wiſſas uſdſiſchchanas tã ſkanni pazehlahs, kam tu preezigi un ſkanni dſeedaji, ka atbalfs no ſimts weetahm atpakat ſauza? — Woi kad tew brahli, dehlu jeb draugu nekruchtõs aiſdewa, un tu to lihdfi zella juhtehm pawaddiji, un kad tas tew ardeewu ſazzija un beidsamo reiſ rohku ſpeede, woi tu atminni, fo tu tur ſajutti? Kad tew kahds tawas juſchanas un dohmas liſtu iſſazzihf, fo dohma, woi tu to warretu? — Bet neeeſim tif tahtu. Woi katra deena mums tahdas leetas preeſchã newedd, kaſ nemaf ar wahrdeem naw iſſakkamas? Un kã mehs tad winnas iſrunnajam? — Redſ, tē irr ta leeta: Kur preeſch ta, fo ſajuhtam, wahrdu truhffſt, tur dſeeſmas pahlgã nemmam. Zilwekſ tahs augſtalahs, warretu ſazzihf tahs ſwehtalahs juſchanas, kurre iſſazzihf tã fakloht wahrdu truhffſt, dſeeſmãſ iſſkandina. Tadeht tas aplam, kad katru maſu leetianu apdſeedaht un perſchu glihtumã tehrpt gribb. No ſcha arr warr gandrihſ ſinnaht, tã pee katra zilweka ſewiſchſi, bet wehl labbafi pee katraſ tautas, kurras leetas par labbakahm, augſtalahm turra. Sinnams, kad daſchi, kã brahku-draudſes lohzehti, laizigas dſeeſ-

mas aifleeds un tiffai garrigas bruhke, fa no tahdeem wis newarr fazzih, fa Deewa engeti effoht, kas tif no muhschibas ween un debbes preekeem dseed un nefa wairs no schahs pafauls negribb finnaht. Tas buhtu aplam. Zilweks fawâ buhschanâ diwejads: garrigs un meefigs; weena pufse rahda uf augfchu, ohtra uf femmi; weena mehrkejahs uf muhschibu, ohtra uf laizibu. Kurrai daffai weenai paschai irr teefa? Refurrai. Walfka, nefs fawu laizigu buhschanu, fa ta tawai garrigai neskahde un tu nestaigast aplamu zekku. Effi, kamehr schè wirs semmes dshwo, ihstems zilweks un negribbi par swehtu garru, engeli u. t. pr. buht, it fa tu no laizigas buhschanas nefa nesinnatu, it fa tu, ar weenu wahrdu fakfoht nemas zilweks nebuhtu. Zilwekam, tadeht, fa winsch tà no diwejahm buhschanahm, no garrigas un laizigas falikts, wifs, kas tam auffts un swehts, diwejâs dattâs buhs dallams, tà pat winna augstakas juschanas un dohmas arr uf diwi dattahm ischkirfees un tapehz ar dseefmas uf diwi dattahm friht, garrigâs un laizigâs. — Es fazziju, fa zilweks dseefmâs fawas augstakahs, swehtakahs dohmas ifrunnaht mehds. Dseedaschana ne fas zits naw, fa jaula runnaschana. Runnajoht gandrifs wiffus wahrdu weenlihdfigi isfalka, tee tà iscet, fa nemas nenahktu no firds. Dseedoht pawell weenu wahrdu garraf, ohtru ihfal, fâ nu katru reisi waijadfigs, scho wahrdu well semmal, scho atfal augstak, — ar ihseem wahrdeem: dseedoht warr fawas juschanas labbaki, fa runnajoht isfazzih. Tapehz: kas tif just, dohmaht un runnaht warr, bes dseedaschanas nebuhs.

Wehl mums tè weens gabbals jaapfatta; bet nemfim pa-preeksch weenu derrigu prohwi.

Mehs stahwam uf augsta kalna. Saule pat labban irr mallâ — nu patti laifu leed aif semmes. Apfahrt mums irr dshlisch fluffums. Putnu balsis tiffai pa weenai dsirdamas. Lohpu mauroschana un gannu preezigas dseefmas fenn jau apfluffuschas. Winna weetâ redsam schur tur no pabehrsa, paegles jeb no flaija platscha ugguni spihdam un no pulsternu skannas mannam, fa tè peegulneeki nakts kohrteli apmettuschees. — Wehrfis, lohps to wiffu usstattijis un dsirdejis ne fa nejuttihs neds pee ta wiffa fo dohmahs: winnam naw dwehseles, garra. Zilweks, kam Deews dwehfeli dewis — woi tam daschadas dohmas nenahfs prahtâ?

Gesim nu uf mahjahm un nahlfim rihtâ preeffsch faules lehlfchanas uf to paschu kalnu. Kluffums tahds pats, meschs, kalni, fruhmi tee paschi. Bet fâ taf wifs zittadi! Rihta puffê debbes farkana, jau gaischafs, wehl gaischafs — usleed spihdedami no pamalles, un beidsot nahf wiina patti, deenas kehniene augschâ. Un kad nu putni pirmal pa weenam, pehzal kohri sawas dseefmas sah teift, fâ wifs meschs un kalni un palalni ar tuhfstofschahm atbalsim wiinu meldiaus standina; un kad nu pehdigi gannibas ar dshweem raddijumeem pildahs un wifs, sam dwascha sawu balsi pazett: — es prassu: woi tad ir mums frds ar augstakahn dohmahm nepildahs? Woi tad ir mums nejuhtot bals no fruhim nezettahs un ar lagstigalas un zihruka dseefmahm nezauzahs? — — —

Bet weenas leetas tu nebhfi mannijs. Dauds tahdus azu zu mirkus warr redseht; bet ne wiffi to tâ dñiki fajuttihs. Kas dascham affaras ispspeidihs, tas ohtram, tâ fakloht, til garram eedams frdi aiskers un trescham fâ garr faltu almini garram notezzehs. Luhl, tē atfal weena leeta irr: Schis leetâs neweens zilwels ohtram lihdsigs naw. Kas weenam pee wiffudstakafas frds falnes ferrahs, tas ohtram ne ahrpuffes neaisteef; kas weenam affaru straumes ispspeesch, tur ohtris neweenas affaras neisleij; so weens waimanadams zeefch un nef, tas zittahm spehles leeta leefahs buht. Kas weena frdi ar augstu preeku pilda, tas ohtram nefas neleefahs buht. Tâ zilwefi daschadi. Pahrdohmajat, no fa tas nahf?

Bet meh's jaw effam nomaldijufchees; gribbejam par tautu dseefmahm un ihpaschi par Latweefchu tautas dseefmahm runnaht, un par to wehl ne wahrds naw runnahts? Buhfim ween meerâ; naw wis par welti. Wifs, so lihds schim par dseefmahm effam runnajuschil, arri pee tautu dseefmahm wehrâ nemmans.

Bet lai nu papreeffsch kahdas tautas un wiinu dseefmas apstattam.

Gesim papreeffsch uf Ameriku. Buhfat jaw deesgan par Negereem, teem melneem zilwekeem, kas Afrikâ dshwo un par wiinu wehrgu buhshanu dsirdejuschil. Weens tahds tur fehd wakkarâ, faulei fenn nogahjuschil, sawas salnu buhdinas durwu-preeffschâ. Wiffu deenu nostrahdajees, karstâ faulê nodedstis,

warrbuht no usrauga ar pahtagu pahra fimtu fitteenu us mug-
guras dabujis — winnam meegs nenahk; tas dohma us pagah-
juscheem gaddeem, kad wehl laimigs sawâ nihkâ tehwu = semmê
dshwoja, kad baltu zilweku pahtagas wehl nebij baudijis; winsch
dohma us tehwu, mahti, us brahleem; winsch atminnahs, fâ
jauki tas bij, sawâ brihwibâ dshwoht. Râ jauks fapnis winnam
schee pagahjuschi laiki preefschâ nahk; winsch gruhti nopushchahs
un ar nopuhtham ispseschahs dseefma no behdigas frds. —
Woi preeku dseefma buhs? — Ne; bet dseefma ta irr. Ta irr
fâ manta, fo no pagahjuscheem laikeem isglahbis. Ta winnam
weentullibâ tas draugs, kam winsch sawas behdas fuhds. Ein-
nams, fâ wiffa dseefma behdigi stann, tâ arr meldinsch, fâ bes
spehka, gan drihs weenâ stannâ ween noteff. Bet ta irr winna
dseefma, ta irr Nehgera dseefma; tâ, fâ zits dseedadams to ne
muhsham tâ newarr fajust, fo ta dseefma ihsti gribb fazzih; tâ
ta arr no zitta dseedata ne muhsham tâ pateefigi nestannehs.
No Nehgera frds winna irr augusti un Nehgeris ween winna
warrehs pateefigi dseedah.

Gima us stalteem Englandeefcheem. Bet kas tad tee Eng-
landeefchi irr? Weena warrena, gohdajama tauta, kas wiffas
pafaules juhvas pahrwalda, kam wiffas semmes daffas spihkeri
un mantu kambari irr, furru wiffepedigu appatschneeku nepateefi
apfaintinacht iflatra walstiba bihstahs. Zaur fo tas nahk? Tur
stahw weens par wiffem un wiffi par weenu. Pirmal schi tauta
nebij wis til spehziga; kas winna taggad irr, tahda winna zaur
leelu darboschanohs irr kluwufi. Englandeefcheem irr ta apsin-
naschana: kas es esmu, tas es esmu zaur fewi paschu. — Woi
warri ismehroht, zil schi apsinnaschana swerr? — Kahdas nu
buhs winna dseefmas. Za pats to jaw dohmaht newarri, tad
tew fazzischu: Lehni, bet drohschi winsch sawu meldiju eefahk,
balsu pa balsam tas us augschu kahy, ne wis bailigi, bet ar wihra
frdi; wiffâ winna dseefmâ ne kahdu jaunesta un behrna-springe-
jeenu neuseefi — winsch eet fâ wihrs, lehneem sohteem. Kahdu
gabbau tâ gabjis, tas ar piluu spehku, fâ ar ehrgta spahrneem
pazekahs, angstâ balsi wahrduus eefahk un gluschu meerigi, sohli
pa sohtam, lehnâ balsi nolaisch. Tâ til Englandeefchi war dseedah.

Memfian Kreewus. Kas naw Kreewu dseedohht dsirdejis?

Tam irr ihsti dseedafchanas gars. Woi faule spihd, jeb leetus lihst, woi wassarâ karstums sweedrus lagstaghm (lahstefkahm) ispspeesch, jeb woi pa seemu laustas sperr un putteni greefchahs, ta ne debbes, ne semmes faredseht newarr, woi winsch brauz woi fahjahm eet — Kreews bes dseedafchanas newarr buht. Bet woi effat usmannijufchi, fahdas dseefmas tee dseed? Gandrihs wiffas behdigi eefahfahs, tad us reisi preezigi pazeffahs un beidsotht atkal behdigi nolaischahs. Neefmu wehl newcenas dsirdejis, kas preezigi beigtohs. Kur ta waina? Praffat Kreeweem pascheem, wiinnî nestinnahs. Kas teem wiinnas mahzija? Wiinnu tehwi. Kur tee mahzijahs? No faweem wezzakeem. Pehz beigta darba waffarôs, wiff wairaf fwehtdeenâs tee no wiffas fahdschas fapulzejahs weenâ weetâ kohpâ, un tur tee danzo, dseed un lustejahs, wezzi un jauni, leeli un masi. Kur tehwu tehwi wiinnas mahzijahs? Laikam weens laiks buhs bijis, fur teem sifiti buhs klahjees. Un tâ tas arr irr. Preefsch pufszettorta fimta un wairaf gaddeem Kreewu tauta 200 gaddus stahweja appafsçh Mongoçu breefmiga juhga, kas tohs warren speeda; un tahs zeefchanas un mohkas wehl schodeen wiinnu dseefmâs atskann.

Woi pasihstat Bahzeefschus? Râ ne? juhs atbildat. Jums irr taifniba un naw taifnibas. Juhs ar wiinneem kohpâ dsihwojat un taf mas no teem sinnat. No zettorta gaddu fimtena lihds pat muhsu laifeem wiinnî warrena tauta bijufchi, Giropeefcheem wiinnî listeni spreedufchi, leelus darbus isdarrijufchi. 4tâ, 5tâ pee 6tâ gaddu fimteni pehz Kr. ds. tee grunteja dauds walstibas. Kur ween tee gahja, sohbens teem zekku rahdija. Warras darbu tee pastrahdaja, walstibas un tautas isbeedeja un isahrdija; nelahds zeefsch teem par gruhu, neweens flawehts warrens darbs par smaggu nebij. Preefsch wiinnu sohbenâ un schêehpa wiffi wiinnu nahburgi (kainini) lohzijahs. Slaweni waddoni stahjahs tahda pulka preefschâ, un — woi nahwe, woi dsihwiba — us preefschu gahja. Brunnu gohds bij teem tas wiffuugstakais. Karra flaktinâ nopelnihts gohds leelaka manta. — Til lihds schee ne-meerigi laiki bij stahjuschees, til lihds pastahwigu walstibu bij eetaifijufchi, tuhliht arr jaw, lai tehwu tehwu darbi behrnu behrneem peemianâ paliktu, wezzi notiflumi nahza tautas behrnu muttê. Tee tilka dseedati un flaweti no tehwa us dehlu un no dehla us dehla-

dehlu. Wiffur, wiffur dsirdeja wezzus notiffumus, leelus warrenus darbus standinoht. Katra Wahzeefchu jaunetta affins ffehja ahtraki, katra firds pufsteja augstaki. Kad par fehfehpeem un sohbeneem dseedaja, tad fehfehpu un sohbenu jannekka fanehmufcham wezzu tehwu darbus apdseedoht prahts ar us to dsinnahs, wezzu tehwu darbus isdarriht, dehla dehls gribbeja tehwu tehweem lihdsinatees. Rahda drohfehja, kahda ustizziba katram firdi ne nahza, kad eedohmaja un warreja fazziht: es peederru pee weenas warrenas tautas. Manni tehwu tehwi irr warrenus darbus pastrahdajufchi; kapeh; es to pafchu newarru isdarriht? — Un fo dohmajat, kas winnu dseefmäs atffanneja? Kas tas bija, fo winni apdseedabt wehrtu turreja, fo tee par sawu augstaku mantu zeenija? Gandrihs wiffas winnu dseefmas no kaufchanahm runna, no warrena spehka, firdibas, drohfehjas, no sohbeneem, fehfehpeem, brunnahm un no mihlestibas. Tahs bija tahs leetas, fo winni apdseedaja, fo winni augsti zeenija un gohdaja. Tur mehsh redsam affinu straumes pluhstam, lihkus us lihkeem frauamees, fehfehpus luhstam un preeffhturamas brunnas fehfehham. — Tä dseedaja Wahzeefchi, tä dsihwoja Wahzeefchi preeffch 600 un wairaf gaddeem 1).

Tä pat pee wezzeem Greekeem. Kä tauta spehzigaja bij, - tä tas arr winnu dseefmäs rahdahs. Winni sawus labbakohs, gohdajamohs wihrus dseefmäs isstandinaja un winnu spehzigus, warrenus darbus behrneem, fa dahrgu mantu atstahja, lai glabba un par preeffchshmi paturr.

1) Glufchi tas pats, kas fehde pahr Wahzeefchu tautas dseefmahm fazzihts, arri fakkams pahr Serbeefchu, Pinnu jeb Sahmu un fewifchki arri pahr Leifchu tautas dseefmahm. Wiffi tee warreni un flawejami darbi, fo Leifchi pa weffeleem 500 gaddeem — no 900 gadda lihds 1400 gaddam — pastrahdajufchi, wehl lihds fehaj baltai deenai Leifchu dseefmäs atffann. Wiffi tee karri, fo Leifchi ar Kreeweem un Pohsteem, ar Ungureem un Balakeem, ar Tattareem un Mongokeem, ar Wahzeefchu brunnineekeem Widsemmé un Prufchds wedduschi, wiffi Leifchu dseefmäs isstahstiti un ispuhshoti. Un tee warreni karreewi un dischwihri, kas Leifchus us fehdeem flawejameem darbeem wedde, winni wehl fiktä peeminnä pee wiffieem Leifcheem stahw. Pahrween Keistuts (Beetejs) un Wihstautis (tantu pahr-

Dauds wehl buhtu fo runnaht par Ztableescheem, Spahneescheem, Schottescheem, Sweedreem un zittahm tautahm. Deesgan nu schreis; to warr zittâ reisê panahft. Nu tif wehl ihsumâ jafanemm kohpâ, kas garrumâ fazzihfts un tad — tad redsefam, kas tad buhs.

Pirmâ fahrtâ. Katrai tautai, fâ katram zilwefam faws ihpats dshwes gahjums, fawas behdas un fawi preefi.

Dhtrâ fahrtâ. Kâ neweens zilwefs to newarr gluschi tâ pat peedshwoht un fajust, fo weens zits peedshwojis un fajuttis, tâ arr neweena tauta to, fo zittas fadshwojuschas, gluschi tâ newarr fajust, eedohmaht un apdjeedaht.

Trefchâ fahrtâ. Kâ katris zilwefs dseefmâs tillai fawas augstakahs jufchanas isrunna, tâ arri tautas tillai fawus dahrgafohs notiffumus apdseed.

Zetturtâ fahrtâ. Katras tautas dseefmas negaddahs un netrahpahs wis netihfchi, bet tahs, tâ falkoht, isaug no tautas wiffas eefschligas buhshanas, winnas nahf no pascha widduttscha, no firds.

Peektâ fahrtâ. No katras tautas dseefmahm warr jaw labbi ween sinnahft, fâ winnai preefchlai fâ klahjees.

Sestâ fahrtâ. No fcha wiffa faprobhams, fa tautas dseefmas leela dahrga manta, un ja weena tauta fcho mantu labbi naw paglabbajust, tad ta wairs naw tauta fauzama. Ir tehru tehru kappenes behru behrneem peenahlahs peeminneschanâ tur-reht. Kas tâ nedarra, naw wairs pee tahs familijas flaitams.

warretojs) irr tee wihri, fo Leifchi fewifchêi gohda un zeeni, un ja tew atgaddjees, ar bitshuli Leititi fatiltrees, kas warrbuht ubbagu drehbês apgehrbees, tad tu deesgan newarrest isbrihnotees dsirdedams, ar kahdu firdspreeku winfch Wihjtanta un Keistuta brihnuma darbus apdseed. Wifs tas tâ flann, itt fâ Leitits pats schohs warrenus brihnuma darbus buhtu peedshwojis. Un ja tew atgaddahs Kreewu semmes steppês aiskliht un tu tur ar Zattareem un Ragafeescheem kohpâ fanahzi un usmannigs us winnu dseefmahm klaufees, tad tu dsirdesti fa winni fawâs gaudâs arri Leifchus un Wihjtanti peeminn. Kapeh; tad nu Leifchi Wihjtanti apdseedadami paleek tif preezigi un lihgfmi, turpretti atkal Zattari tif behdigi un flumji? Redsi, tapeh; fa Wihjtantis bij Leitits un Leifcheem karee gohdu un flawi eemantofa, turpretti Zattareem pohstu peefschêhre.

Tē mans rakstijums buhtu beigts, ja wehl man weena leeta fir di nespeestu. Ta zits nekas naw, ka til weena weeniga jautafchana, ko es labpracht neisrunnata, ja preefch Latweefcheem nerafstitu. Es til gribbeju praasht: Latweefchi, fur juhs fawas tautas dseefmas likkat? Kurds kappds juhs winnas aprakkat? Woi jums nebij wihru, ko juhs warretu apdseedacht? woi tee nedarrija darbu, ko behrnu-behrni warretu dseefmas standinaht? Turraidas kalni, woi jums neweenas atbals naw, wezzu laiku notikkumus standinaht? Daugawa, Gauja ¹⁾, Wente, woi juhs tehwu-tehwu darbu flawu ar faween wikneem juhra aisneffat? Widsemmes un Kursemmes juhra, woi leegfees Latweefchu un Kursemneeku kuggu spehtu neneffusi? woi nemellofi, fazzidama, ka winnu airi tawus wikneus naw lausufchi. Juhrmallas smilfchu kalni, kas juhsu dseltanumu farkanu pehrweja? — ? — — Ak, juhs wiffi zeefchat fluffu, un kad es praflu, kadeht, tad til ka meega buhdami man sihmi dohdat, ka neeffoht wehl tas laiks flacht, fur atbildeht warroht. Tē warretu dohmaht, ka laifam apburti irr; un warrbuht, ta arr buhs. Bet ta apburchana warr tikkai us ihfu laiku, warr arr us muhschigeem laikeem uslikta buht. Ka tad ar jums fche irr? Juhs neka neatbildat. Nu — tad pehzlaiki to israhdihs.

1) Ka ne! Pee Gaujas leeli, warreni darbi no Latweefcheem pastrahdati, un arri Latweefchu wihri fche bij, kas fchohs darbus apdseedaja, bet lihdsi ar dseedatajeem arri dseefmas nosuddufchas. Widsemneeks mihtajs, tu gan sinnafi burtneeku eseru, sinnafi burtneeku pilli, bet ko tas wahrds „burtneeks“ apsihme, to tu wairs nesinni. Redsi, burtneeki (pa wahzifli Skalden) pee Latweefcheem bij ihpefcha dseedataju fahrta, kas laudis karrā zur fawahm dseefmahm taisija jo firdigus un duhschigus, un kas meera laikds pa frustibahm, kafsahm un pa behrehm fwehtas dseefmas preesteru weeta dseedaja. Schee burtneeki starp Latweefcheem bij laudis, kas burtus (Runen) jeb wezzus Latweefchu irakstus fapratte, un kas wiffus warrenus darbus un eewehrojamus notikkumums starp Latweefcheem ussihmeja un apdseedaja un tahda wihse preefch behrnu behrneem usglabbaja. Bet kad nu burtneeki esera nogrimma, kas pehz winneem lihdsi fchai baltai deenai teef par burtneeku eseru nosaukts, tad lehti faprotams, ka ar winneem arri wiffas Latweefchu dseefmas, wiffas Latweefchu garra peeminnas burtneeku esera noslikha. A—n.

Ak, Gaujas p̄rasti gan dauds ko stahstih̄tu, kad runnaht
 warretu. Turraidas un Krimuldas salneem arr atbals̄ netruh̄tu
 wis, kad wezzo Latweeschu behr̄nu behr̄ni teh̄wu teh̄wu darbus
 skandinatu. Zuh̄ras witi, juh̄su wallodu meh̄s gan s̄prastu;
 bet wehl juh̄s t̄a apburti, zeet̄a meeḡa ees̄leh̄gti muh̄su aus̄im meh̄mi
 ees̄at. (Kas sinn, woi pee mums pascheem kurliba naw?) — Kur
 irr til mas̄s semmes gabbals, t̄a s̄ch̄e Latweeschu widduzis, kas
 til dauds leelus un warrenus darbus irr redsejis? Kur irr ta
 weeta, fur t̄a bes mitteschanas l̄ax̄a troh̄ks̄nis skannejis? Es
 runnaju no peek̄ta, festa, septita, astota un dewita gaddu sim̄tena,
 fur Widsemme t̄a t̄a tilts̄ bij, par furru tah̄s warrenafah̄s
 tautas s̄churp un atpakkat staigaja. Latweeschi, es juh̄s prassu,
 woi juh̄s no teem laiseem n̄ka neatminnat? Woi mah̄tes juh̄s
 s̄chuh̄puli eeschuschinadamas til̄kai p̄r pellitehm, laisk̄isheem un
 frauklis̄heem dseedaja? Woi teh̄wi gar̄r̄s seemas waffar̄s n̄ka
 nestah̄stija par wezzu wezzeem notiffumeem, un woi p̄rees̄schaj̄s
 laik̄s teh̄ws stoh̄pus un bultas̄ drahs̄dams un kaldams n̄ka no
 warreneem, slaweneem darbeem neteiza? woi til par kummeliu,
 aus̄nah̄m, allutinu dseedaja? — ? — Kas tew tawas tautas
 dsceemas laupija? fur tu wiinas̄ pasaudeji? — ?

Tauta.

Kam tew nebij stah̄stu firmu,
 Kas skait gaddu sim̄tenus?
 Kur tu krah̄ji tautas darbus,
 K̄a tohs̄ neweens̄ skandinaj'?

Ko darrijat, lihgotaji?
 Ko juh̄s behr̄neem mah̄zijat,
 Ka neweenas̄ dsceemas skannas
 Peh̄znah̄kami ned̄s̄rdej'?

„Sirmus stah̄stus, leelus darbus
 „Gan meh̄s toreis̄ dsceejah̄m,
 „Bet neweens̄ muhs̄ nepusch̄oja
 „Dhs̄ol lappu krohnis̄heem.“

Dhs̄oli, woi tew nebija
 S̄troh̄botu lappiau,

Isrohtotu lappian

Lihgotaju krohnischeem?

„Simtu, simtu saku lappu

„Krohnös bij man augusthu;

„Nahze wehtra, tohs pazehla

„Un aisneffe Gaujinä.“

Gauja fakki, kur palikka

Lihgotaju krohnischi?

Woi kas tohs gan issweijoja,

Woi tee juhrä aispeldeja?

„Nesweijoja nepeldeja,

„Tee nogrimma dibbinä,

„Grimma paschä dsikkä weetä,

„Paschös dubtu beesumös.“

„Nahza nikni mescha swehri,

„Tee fastahjabs Gaujmallä,

„Zidsehr wiffu uhdentianu,

„Duhmas ween man atstahja.“

Bet ko tad? ko til dauds prassih; runnaht, brehkt un fleegt? Woi mums dseefmu naw? Woi pehz scheem pascheem wahrdeem til newaijag weenas lappas paschirt un të redsam un laffam „Raudeneeschu dseefmas“ un „Peebaldsenu dseefmas“ — ? — Ja Raudeneeschu un Peebaldsenu dseefmas gan tahs irr, bet Latweeschu tautas — dseefmas — ko dohmajat, woi winnahm to gohda — wahrdu dohfat? Woi winnas to pelna? Zeb woi Latweeschu tauta no zitta nefa nesinnaja, fa par kummelineem, aufnahm, meesischeem, rudisicheem dseedah? Woi tahs tahs augustahs, swehtahs leetas bija, ko Latweeschu tauta sawä firdi kustinaja un zillaja? Woi Latweeschu tauta zitta nefa naw peedshwojufi, juttufi, dohmajufi, woi uf zitta nefa sawä prahta greezufi? Woi muhfu tehwi-tehwi tikkai gannös un peegukkä gabjuschi un pee ungguns-kurra fildijuschees? — — Gan tä israhdahs — bet — tä tas wis neirr gan: neweena tauta bes ihstahm tautas dseefmahm naw bijufi. Bet dauds tantu irr, kas winnas irr pasaudejuschas, un tä tas arr ar Latweeschu tantu irr. — Bet woi tad Latweeschu tauta gluschi bes tautas dseefmahm irr? Menobihstatees wis; tahs paschas, kurras nu pat

lassifat, irr Latweefchu tautas=dseefmas. Tif es gribbeju fazzih, fà ihstas tautas dseefmas tahs naw, tahs irr fenn pasuddufchas. Un arr par to wis naw dauds fo kaunetees. Woi Wahzeefchi taggad wehl fawas wezzahs tautas dseefmas lassitu, ja to muhfi un bihstapi preefsch gaddu fimteneem neufrastitu? Nur Latweefcheem tee rakstitaji bij? Tahs, fo Latweefchi taggad dseed, warrbuht diwi, trihs gaddu fimtenaus wezzas. Es fallu, tahs arr irr tautas=dseefmas un ihpafchi Latweefchu tautas=dseefmas. No Latweefchu firds winnas nahfufchas un weenigi Latweefchi warr fazzih: tahs irr fauli no manneem fauleem un meefa no mannas meefas. Weenigi Latweefchi winnas labbi fapratihhs un ar preefu dseedahs. Winnas gan par dauds neezigi isstatahs, naw ne sibdâ, ne tuhla fwahrkôs gebrufchahs; ihsti prastôs wadmallas fwahrkôs winnas tew nahf preefschâ un par to nemas nenofarkst¹⁾. Newaijag tadeht fazzih, fa tahm fauna truhfst. Walso, Latweeti winnas, fahdas tahs irr. Pascha pelnihts wiffur gohdam derr, — smecke — un dohd spehfu. Daudsreis efmu dsirdejis par Jaggauu ahfcha duhdahm fmeijamees. Schotteefchi, — warrena, zeenijama tauta — tahs par wiffeem zitteem musikas rihkeem zeeni: tadeht? tadeht, fa tas ihsti winnu tautas musikas eerohzis. Us wiffufmalkalahm augstu leelufungu ballehm, tiſſo wiffadu musihfu dsirdejufchi, beidsot ikreis pehz ahfcha duhdahm danzo.

Tapehz: turrat gohdâ, fas ihsti jubfu irr un juhs paschi gohdâ paliffat! — Ewaigsnit.

Reebaldseenu dseefmas.

Es eegabju Deewa nammâ
 Drebbedams un trihzedams;
 Watza Deewa engelihhs:
 No tu drebbi, fo tu trihzi?
 Râ nedrebbu, fâ netrihzu,
 Grehki mohla dwehfelih.

1) Rahds lohti mahzihts Wahzeetis ar wahrdu Herder's par Latweefchu tautas dseefmahm fakka, fa winsch labpracht wehletohs, fa Wahzeefcheem buhtu tahdas jaulas tautas dseefmas, fahdas irr Latweefcheem.

Gij pee Deewa, mettees zekds,
Winfch tew tawus grehtus peedohs.

Kad juhs eita basnizâ,
Tâ juhs mihtee nedarrat:
Tad neeita frohdsinâ,
Ka juhs tur neatstahjat
Deewa fwehtas mahzibas,
Ko jums Deews irr wehlejis,
Basnizkungs irr mahzijis.
Utminnees jel dwehfelite,
Ko tu Kristum fohlijees.

Naudas, mantas Deews un gan;
Neka lihdsa nepoweschu:
Billu fchirstu lambarifchu,
Peezi mehri baltu drehbu,
Sefchi galdi saku kohfu,
Billu affi mellu semmu.

Ja mehs gribbam
Paradihses dahrfinâ
Seedeht muhschigi,
Tad mums janefs
Palma kohfi,
Kristum Jesum pakkat jaet.
Winfch irr gruhstus fohstus gahjis
Pelnidams mums kashu drehbes
Eljes kalnâ, Galgatâ,
Nu fehd gohda frehflinâ¹⁾.

1) Sâi singe irr no braklu draudses wezzakeem, kas Wah-
zeefchi irr, Latweefchu wallodâ pahrtullkota un narw wis paschds Lat-
weefchds zehlfefhs.

Gijo, Gijo Zuhdu-taudis
Kahdu darbu juhs darrat?
Ram juhs muhsu Jesulinu
Tikkai grubfschi mohzijabt?
Rohzinäs un kahjinäs
Ur naglahm fanaglojat,
Greeschat naglas, fittat stihpas.
Mihkä Mahra fatikkufi
Getinn sihda palagä,
Geleef selta schuhypulê,
Engeli fauz paschubpohht.
Engels fauz schuhpodams:
Gijo, schuscho, grehku=neffej'.

Tas Jesus affins tablak eet;
Neweens, kas to ismehroht warr.
Tas proht par augsteem kalneem freet,
Par almineem un tehraud'.
Tas steepjabs lihds pat Amprikai,
Un lihds tai mihkäi Sennruchte,
Lihds paschai Sahra pillei').

Drusteneeschu meitinahm
Diwi bises pakkakä:
Weenu muhsu funni rehja,
Ohtru puischi pluzzinaja.

Nemm, Jahniti, baltu sirgu,
Apjahj wiffas labbibinas,
Isminn ufnes, ismynn sahles,
Lai aug labba labbibina.

1) Schi singe irr no brachku draudses wezzakeem, kas Wah-
zeefchi irr, Latweeschu wallodä pahrtulkota un naw wis paschds Lat-
weeschds zehlufehsh.

16
Sauna meita brakka bija,
Lafdâ lahpe schuhpotees:
Luhfa lasds, fritta meita,
Luhfa zilpas brihfschedamas.

Labbat buhtu wilks nokohdis
Simtu dahlder kummelinu,
Nefa buhtu draungs panehmis
Senn zerretu lihgawinu.

Mas' putni, mas' putni
Netupp zetta mallinâ,
Rihtu brauks Rihgas fungi,
Tee liks tewi karrihê,
Tee liks tew malku zirft,
Liks tew krahfui kurrinaht.

Lohschua, bittih, lohschua bittih
Pa farru sarreem,
Pa lappu lappahm;
Kur fawu atrohd,
Leez to weetâ.

1. Es farrâ aiseedams
Krustu zirtu ohsolâ.
Lai raud krustinsch pakkatâ,
Ka tehws, mahmin ween neraud.
2. Tehws, mahmina gauschi raud,
Wehl gauschal lihgawina.
Greeschu sirgu atpakkat,
Lihgawinas meerinaht.
3. Es tew buhtu lihdsa weddis
Uf teem Bruhschu rohbescheem
Kad nekreetu krohtes, lohdes
Uf galwinu, fâ bittites;

4. Kad fudraba sohbenini
Up galwinu nemirdsetu
Kad tur schëhpu pulks nebuhtu,
Kà tehrauda pakalni.
5. Bet parko tu, mihta, raudi?
Atnahfchu jaw zeemotees;
Ja es pats arr neatnahfchu,
Atnahfs taf mans kummeliasch.
6. Kummeli, kummeli,
Kur palikka jahjeihts?
Melni kraukti meefas knahbe,
Sauls faulus ballinaj,
7. Kur guft wihri tà ohföli,
Us teem Pruhfchu rohbescheem,
Kur zeppures fkrasteem krautas,
Kur sohbeni spihguto.

-
1. Wiffu deenu bittes dsinnu
Garram wiffu filla mallu,
Schè fadsinnu, schè fatrinku
Kalna muischas ohfölä.
 2. Schè, kundsi, tawas bittes,
Dohd man weenu dseltaniht.
Eij, puifcht, kambari,
Memm no pulkas, furru gribbi.
 3. Schi ta patta ganna labba
Dseltaneem mattineem;
Taj waijaga firmu firgu,
Tschetru dselsa fritteliſchu.
 4. Man pascham firmi firgi,
Tschetri dselsa fritteliſchi.

Kapehz man firde fahpeja?
Kapehz waigi nobahleja?

Sirds fahpeja firdsehstōs,
Waigi bahla affarās.

Dsehrajih̄ts behdajahs,
Kur buhs nemt lihgawinu.
Balta puške eserā,
Ta dsehraja lihgawina.
Labbaf dohnu eser puške,
Ne dsehraja lihgawa.

Stingri laishu kummeliu
Garram wiſu filla mallu:
Sinnaj' fawu laudawinu¹⁾
Krohgā dsert neeiyoht.
Mahrku meſchu uppitē,
Lai dserr mans kummeliſch,
Simty mahrku krohdſinā,
Lai dserr manna laudawina.

Behrnihts²⁾, mannis kummelinis,
Tu man faunu padarriji,
Tew fahjina paſlihdeja,
Man nokritta zeppurite.
Kas gohdiga mahtes meita,
Padohd mannu zeppuriht;
Kas jaw fahda wihsdeggune,
Get garram ſchraufadama.
Zeppur, manna zeppurite,
Stahw' mannā-i galwinā;
Ja nestahwi galwinā,
Stahw' ſohbena gallinā.

Es paſinnu: faw' bahliu
Karra widdā lihgojoht,

1) lihgawinu.

2) behrihts.

Beezi puf.hfi aif zeypures,
Sefchas swaigsnes sohbenâ.

Kahsas leelas, kahsas masas,
Kahsas manni isphstija.
Panahsneeki man apehde
Baseltitu fuzzeninu.

Panahsneeki deffu praffa; --
Kur bij mannim deffas nemt?
Raiba fuzze gubbeni,
Ta deffikas vittinaj'.

Bij man weena lihla kehwe,
Ar daschlahmzi zillajam,
To apehde panahsneeki
Mann' bes gakkas dahwodam?

Kungi fauze gudru wihru
Kaliniazi stahwedam?
Nuhla kahra mahmulina
Gudra wihra schuhpuliht.

Sakkahs fungi drohfi wihri,
Nedrihft weeni zetta eet;
Sakahpufchi kummekôs
Gaida mannu bahleliu.

Nauda, nauda tam dehlam,
Tas peedstimme faulitê;
Tam faulite grohschu wihja
Sudrabâzi mehrzedam'.

Meitas kurwas peewihlufchas
Man behrozi kummelin,
Sakkahs ausu pabehrufchas,
Pabehr' ausu yellawin?
Behrihts mans kummelinsch
Reehd ausu neweh titu,

Neehd ausu newehtitu,
Neteff zetta nebarrohts.

Barrotana laiwa teff,
Barrotans kummelinšch;
Barro laiwas preedes taufti,
Ausas mannu kummelin.

Zindu! zindu! rohkas falst.
Ausu! ausu! kummekam.
Ja zindinu nedohdat,
Dohdat pašču additaj'.
Additaja, rakštitaja,
Leela zetta mallinâ;
Nemm bahlin additaju,
Lai paleek-i rakštitaja.
Lai paleek rakštitaja
Draweneeka dehlinam.

Bezsee brahli isdehjuschi
Taisnakohs ohšolus,
I man jaunam atstahjuschi
Schihbukus, greisutus.
Schkehrfu bitte meschâ brauze
Ar to waštu wesumit,
Utradduši stabargoju
Jauna pušča dehjumia.

Bitte, bitte, mahfa, mahfa,
Ta nereebe neweenam:
Bitte druwas nesleedeja,
Mahfa semmes neturrej'.

Peederrecht i peederreja
Trihs mahšinas bahlinôs;
Divi gahja druwinâ,
Trefcha neffe launadšin.

Lihgo, faule, launagâ,
 No launaga waffarâ;
 Lihgo, mahfa, bahlinds,
 No bahlineem tautinâs.

Dseed' mahsina, dseedadama,
 Neraud tantu raudanahm;
 Tautas tewi raudanaja
 Gribbedami neezinaht.

Neezinaht-i neezinaja.
 Kadeht manni neezinaja?
 Woi neezinaj' darba deht,
 Woi ais masaj' augumix'?

Daschu nakti pahrgulleju
 Balta gutba fillinâ
 Augumixu wairidama
 No neweifla tehwa deht'.

Li, behrnini, grehzineeki,
 Tehwu sawu glabbajat;
 Eds, kâ bittes sawu tehwu
 Neffen neffe ohsold.

Brauz, tauteeti, pamafimi,
 Nettrizini kammaniau;
 Akmanota zetta mallâ
 Man sikhota laudawix'.

Li, masahs meitenites,
 Kam juhs leelas neaugat?
 Woi juhs masas wihschafat
 Tautu dsirnas rittinaht?

Wist, wist, eserin-i
 Sihkajahm raudinahm,
 Tâ wiseja brachta fehta
 Sihkajahm mahsinahm.

Tur es dohschu faw' mahfianu,
 Kur uppite leiijnâ,
 Mann' mahfina raudulite,
 Tur aztinas nomafgahs.

Raudadamis es apahwu
 Baltus peefchus kahjinâ.
 Ro bij man tif jaunam
 Meitu maht bildinaht?

Dseefmiht, manna wallodina
 Ehrgeleht ehrgeleju;
 Woi mahmina eeliffufi
 Ehrgelifchu schuhpulê.

Wezzam brahtam flibba kahja,
 Tam bij flaiſta laudawin;
 Es jauninis, fâ fundſinis,
 Man atwedde zuhfû gann'.

Mahte mannim maifes dohd,
 Ra es tawas zuhfûs gannu.
 Ja maifites man nedohfi,
 Es zuhziuu negannihf'.

Hi, wezzais-i bahleli,
 Es negribbu tawu zuhfû,
 Iir man pascham feptin'wepri,
 Septin'wepru fiwenin'.

Galwin' manna galwina,
 Treiju rohthu neffejin',
 Birmaf mizze, pehz zeppure,
 Widdus laifâ wainazinfch.

Pasfist fungu braufumin,
 Dsella rattu greesumin;
 Pasfist meitas gabjumin,
 Wisulifchu birrumin'.

X
 Auds, mahsna, teewa, garra,
 Ne tu manna laudawin';
 Tautu meita, semma, refna,
 Ta buhs manna laudawin.

Memm, bahlini, timpu, tampu,
 Lai palikka wihsdeggune.
 Timpu, tampu dubkus bradda,
 Wihsdeggune laipojahs.

Jaunajam bahlinam
 Jaunu kallu sohbeninu,
 Jaunajam jaunu kallo,
 Sew wezzo ballinaju.

Sohbenâ, sahbakâ,
 Tur tauteescha leelibina,
 Usmett fungi garru zellu,
 Nawa labba kummelina.

Bezzajam-i bahlinam
 Padohmina pawaijaju:
 Ar warr eet tif garru zellu
 Ar jauno kummelin.

Bezzu mahti pawaijaju,
 Jrra zelmi Daugawâ?
 Ar warreschu laiwu dsibt,
 Peldu laist kummelin'?

Bee needrites laiwu fehju,
 Bee ausinas kummelin;
 Pats tezzeju kalinâ
 Dseltanifchu luhkotees.

Tezzi, mann-is kummelin'sch,
 Lai zeeminâ neeetezz,
 Lai zeemâ irr laifas meitas,
 Pa lohdsina flaumus mett.

Pa lohdsfau flammus mette
 Pa lohdsfau flammus mette,
 Ar stangahm-i gobwis flauze
 Ar daschahm ziffas taifa.

Sawalneeti, bahselini,
 Pirkfam beedres¹⁾ kummelinau,
 Ar to beedres kummelinau
 Arfam tehwa tihruminau.

Rabbal buhtu bahselin
 Weenu weetu dsihwojuschi
 Neka tehwa tihruminau
 Eschinahm dallijusch.

Aufas fehju tihrumâ,
 Atraitn' nehmu laudawin';
 Woi aufina ne labbiba?
 Woi atraitne ne laudawa?

Sehj bahlini meeschus rudfus,
 Sehj auftau wairumin;
 Meesch, rudsi klaipe glauda,
 Aufas gluddu kummelin'.

Wihsiht piinu gan dischenu,
 La noплифа, to nomefchu;
 Geprezzeju mahtes meitu,
 Taks nomest newarreju.

Nedsi, fas tohs behrnus dihda,
 Tas dihda kummelinaus:
 Beesa putra behrnus dihda,
 Aufas dihda kummelinaus.

Beezi gaddi kalpeem gabju,
 Beezi balti kaschozini;

¹⁾ beedes.

Gahju meitu luhkotees,
 Wiffi wezzi fashozini.

Darbeneeka behrnihts bij,
 Darbeneeka dseefmiht dseed,
 Apsseed faru maifes klaiyu,
 Sawu peena bumbulianu.

Tew, elffniti, traufsa misa,
 Tu luhkam-i nederreji;
 Tew, tauteeti stihwa dabba,
 Tu ar manni nerunnaji.

Gan pasinnu purwa behrsu
 Stihwajahm lappinahm;
 Gan pasinnu tautas dehlu
 Affarinu dshrajia'.

Waffar tehwu waddijam,
 Schodeen mantu dallifam;
 Schim zindini, tam zindini,
 Man pascham prohschawiht.

Sirmi, behri kummelini,
 Weddeet manni smiltinâs;
 Sirmi, behri attezeja,
 Man atstahja smiltinâs.

Kas spihdeja, kas wiseja
 Zaur fakto-i preedulih'?
 Kuhmas nesse frustdehlinu
 Selta puelli rohjinâ.

Ui, pahdite, ai, pahdite,
 Regull ilgi schuhpuli,
 Nun kahjinâs, johs johstinu,
 Aistezz tehwa, mahmulia!

Tezzi, tezzi, wirpuliht
 Us awotu uhdeni,
 Balti tawi weesi nahze,
 Melna tawa biškeriht.

Schelt bij schelti kuhmu galdi;
 Kur tee schelti, kur neschelti?
 Tee bij schelti pšahweenâ,
 Siltajâ faulitê.

Lihdsa, lihdsa, tauta meita
 Ar zirwiti, ar kapliti,
 Manna tehwa tihrumâ
 Šihki kahrkli šauguſchi.

Appakatu, appakatu,
 Tihrumneeka dšeltanite,
 Nemahzeja meeſchu pšaut
 Šelmainâ lihđumâ.

Rudšišam, meešišam,
 Teem palihđ lihđumianu,
 Aušinai, šarrinai,
 Tai eeleiju, tihrumianu.

Ko dohma meitu mahte?
 Ši klehtê, šambari,
 Darr man pilnu wešumianu;
 Štundu mans kummelihtis
 Niš wahrteem šwadšinaja,
 Puišchi mannas šahjas grauſe,
 Šemauti man rohkas ššnaudse.

Wiššas dšeeſmas iſdšeedatas,
 Tehwa dšeeſma nedšeedata,
 Šad dšeedaſchu tehwa dšeeſmu,
 Šad uškahpſchu kummeiâ.

Dohd mahmina, kam dohd manni,
Nedohd manni kallejam,
Divi deenas rohkas fahp
Kakwa kreslu wellejoht.

Lai man schehl irr, fa man schehl irr,
Schehl jauna-i bahlelina;
Kas tam dohs i baltu kreslu,
Kas mello-i iswellehs?

Breedes durwis, egles durwis
Tahs bij lehtas wirrinaht,
Drauga behrni, pabehrufchi,
Tee bij lehti maldinaht.

Tew, tehwi, bij firma galwa
Ko ta man labb' atstahj?
Es, dehli, i tew atstahju
Salmeem juntu istabianu.

Tahda tautu istabina
Ka zihruka perreflihts,
Nei fur deet, nei fur lehft
Nei rohzinu wehzinahst.

Ur meitahm-i deetu gahju,
Naudu behru sahbakâ;
Sakka meitas danzodamas,
Tam fudraba sahbazini.

Man wairak mahmuli,
Man wairak-i wajjadseja,
Bahlinam i til wajjaga,
Ka uswilka muggurâ,

Sihki ween, mast ween
Tahs rihjinas kuhlejin;

Zits eelihda falminâ,
Zits jehfulas fuhlinâ.

Kuhlu rihju, neiskuhlu,
Wehl palikka padibbene;
Wedde meitas, neiswedde,
Wehl palikka masafahs.

Kultu gabju rihjinâ,
Ne spriggula wehzinacht;
Dfshwoht gabju tautinâs,
Ne deeweru lihdsnacht.

Ko fuhleji rihju fuhle,
Ko tee darra darbeneel?
Darbeneeki walgus wihja,
Kâ warr eet kasu sagt.

Schêihbi kasa raggus neffe,
Woi bij seema, woi wassar';
Augstu mellis kahjas zehle,
Woi bij kaltis, woi nekalts.

Linnu, linnu bahleninu
Par rahwumu, rawejumu;
Ja linninu man nedohfi,
Ni es rauschu, ni raweschu.

Kundfi tawi tihrumini
Kâ esera gabbalini,
Weenâ mallâ stahwedams
Dhtras mallas neredsej'.

Kadeht mannis kummelinis
Pawassari Fuijas ehda?
Pats fehdeji kalminâ,
Kaschozinâ feenu plahwi.

2
 Wilkam labbi, willam labbi,
 Ni tam walga, ni raggawu.
 Puiſcham labbi, puiſcham labbi,
 Ne tam feewas, ni behrnu.

Wilzihts guß kalnina,
 Puttenitis puttenaj',
 Ta gulleja dſirnavinas
 Tihru rudſu miltinads.

Waſſar ſnigga balti ſneegi,
 Schodeen labba meddiſchan,
 Jaunai pehdas ſadſinnam
 Seekſtu purwa ſillina.

Lehka, lehka tu, ſaßkiht,
 Seema nahze, ne waſſara,
 Saßkiſcham irr paſudduſchi
 Leſchumee kelderiſchi.

Kalwihts kalla debbeſis,
 Dhgles birra Daugawa,
 Es pallahju willaniht,
 Man peebirra ſudrabina.

Talkus mahte, talkus mahte,
 Sargi ſawu ſeena kauds,
 Talzeneeku Lehwitshn
 Wiſſahm peezi kummelini.

2 2
 Sawu tehnu, mahmulinu
 Sillite-i wiſſnahj'
 Kad tas mounis nemahzija
 Raggawinu pataiſiht.

Gribbuls mannis gan gribbeja,
 Es gribbuka negribbej';

grewin!
Gribbutam irr lihla fehwe,
Trim paffcheemsi istabina.

Es karrâ aifeedams
Krustu zirtu ohfolâ,
Raud feewina, mahmulina
Krustirâsi raudsidam'.

Karrâ eefchu es, mahmina,
Atnahs nemfchu laudawianu,
Ta buhs labba meitas mahte,
Kas buhs mannis gaidijuf'.

Karra wihra laudawin'
Natti meega negullej,
Kummelinu barrodama,
Karrodsinu puzzedam'.

Es, bahli, karrawiddû
Ne karroga neffejihts:
Wiffi Kreewi kahjas ahwa
Uf karroga neffeja.

Kas kaiteja saldatam
Lehgerifcha widdinâ?
Sohbins, plinte pagalwâ,
Mehtelinis apfeggâ.

Mahte wedde weddeksinu
Weeglas deenas gribbedam',
Patti mahte wellejahs
Sillitêsi tuppdam'.

Weschu, weschu weddeksinu,
Wihju affu pahtadfin,
Ta weddeffa neklausiga
Klausihis linnu pahtadfinu.

Senn gaidiju ta wahrđina
 No balta-i bahlenina,
 Kultu, maltu laudawina
 Lai mahšna puhru darra.

Swainišam rohsu dewu
 Nis dewinu bahlelin';
 Swainihs man ne wiffu pirmu
 Tautu durwis wirrinaj'.

Kad man buhtu ta naudina,
 Kas gull juhras dibbinâ,
 Es nopirtu Rihgas pilli
 Ar wisseem Bahzeescheem.

Lai ta Rihga, to ta Rihga,
 Ko tahs Rihgas mamsellites
 Baltahm deega sekkitehm,
 Sarkanahm furpитеhm.

Pahri, pahri par uppiht,
 Nepalikfu schai puffê;
 Schai puffê irr bahrgi fungi,
 Retikufchi arrajin.

Kas gohdiga mahtes meita,
 Bazek frehsu arrajam;
 Arrajam irr gruhtas kahjas,
 Pillas smilšnu peebirrusčas.

Schahdi fungi, tahdi fungi
 Muhfu funga nepanahs;
 Zitti fungi pilli zirta
 Muhfu funga tihrumâ.

Mahz nu schê-i wian-puifiti,
 Ko es tew-i pasazzihšch'.

Kur palikka ta walloda,
 Ko mehs pehz-i runnajahm?
 Tu dshrees-i manni nemt,
 Pirt man jaunu zepuricht;
 Schelmih's biji, ne puifhts,
 Schelmam schelma wallodina.

Kohpinâ, wahypinâ
 Daudawinas notaujaju;
 Kas kohpinu drihfi wehla,
 Gluschi wahypas falassij'.

Lihbeescham, Wahzeescham
 Suhdu wahgi apgahsahs;
 Lihbeets fakka: zell augschâ,
 Wahzeets fakka: lai paleef.

Brahli weeni brefulini
 Wiffi luhfcha kaschokôs,
 Mahfas mannas duhdalinas
 Mellajôs-i lindrakôs.

Peezi brahli, weena mahfa,
 Kur dohsam, nedohsam?
 Dohsam Rihgas zellinâ,
 Tur mehs paschi aiseefam.

Gattaws bija farrawih's,
 Gattaws farra fummelihts,
 Taks deeninas ween gaidija,
 Kad atnahze grahmatina.

Zuhdseet mannu fummelinau,
 Woi es brauzu, woi nebrauzu;
 Leij man pilnu biskericht,
 Woi es dserru, woi nedferru.

Stohpinâ-i kanninâ
 Leelu malku nofadsehrû;
 Baltajâ-i biKkerê
 Luhpas weenzi flappinaj'.

Seewa manna nesinnaja,
 Ko es dsehrû frohdsinâ;
 Waffar dsehrû rudsu feeku,
 Schodeen zirwi pagirrà.

Manna seewa peedsehruf
 Belnu feeku pahrdemufi;
 Kur feewina manna teefa
 Par malzinâs faldijum?

Nofafchahwu swirbuliti
 No rihtina pagirrahm;
 Diwi reist pats paehschu,
 Trefchu manna laudawin'.

Seewi, manna Marruschina,
 Ko rihtâ-i wahrifam?
 Wahrifam-i ohda schLinki,
 Letterites pakaufti.

Raksti saKkam grahmatinu
 Us to Leischu majorinu:
 Woi tu dohfi sawu meitu
 Mufhu lunga farihweram.

Leeli puifchi, masi puifchi,
 Wiffi zuhku rakkumôs;
 Leelds meitas, masas meitas,
 Wiffas funga grahmatâ.

Nihtaureefchu dseefmas.

Trihs preedites allinâ,
 Wistrihs weenu garruminu;
 Weenu zirtu, ohtra luhfa,
 Trefcha lihdsa Iohzijahs.

Trihs meitinâs mahminai,
 Wis trihs weenu garruminu;
 Weenu nehmu, ohtra luhdsa,
 Trefcha lihdsa taiſijahs.

Tumſcha, tumſcha ta naktina;
 Es par tumſu nebehdaju.
 Es apfallu kummelinu
 Tehraudina palaweem.
 To warreja nakti jaht,
 Gaifâ ſchliſla ugguntin.

Raudeneefchu dseefmas*).

Rur, Deewi, tu palifâ,
 Rad mehs wiſſi nomirſin,
 Rad mehs wiſſi gulleſin,
 Semm ſaſſahm wellenahm?
 Ne tew tehwa, ne tew mahtes,
 Ne tew balta bahluſina.

Nahburgam zuhfa ſudda,
 Man paſudda lihgawina;
 Schè, nahburgs, tawa zuhfa,
 Utdohd mannu lihgawinu.

Smukti, ſtaifti padſihwoju
 Maſajâ zeeminâ,

*) Raudeneefchi peederr pee Triſates draudſes.

Sehan fullu sribbinaju
 Ar fdraba karautiti.

Mellihts mans kummelihts,
 Rà uhdenu waggulihts;
 Ne ta dewu kaspam juhgt,
 Ne kaspam apfegloht.

Puisfcham man bij buht,
 Ne meitinai dselteniht;
 Es mahzetu daiti jaht,
 Mihki luhgt meitu maht'.

Kaut man buhtu ta naudina,
 Kas gull jubras dibbinâ,
 Es nopirktu Rihgas pilli
 Ar wisseem Wahzeescheem.

Zeppur', manna zeppurite,
 Stahwi mannâ galwinâ;
 Ja nestahwi galwinâ,
 Stahw sohvena gallinâ.

Paldees Deewu Deewinam,
 Nu breediga waffarina:
 Breeft man meeschi, breeft man rudst,
 Breeft man jauna lihgawina.

Lebbezina rauga mahte,
 Brauz ar feschî firmi sirgi;
 Rihgas fungi pretti brauze
 Seekeem naudu mehridami.

Wakkar snigga balti sneegi,
 Schodeen putni kassas dserr;
 Letters nehme irbes meitu,

Es aijjahju panahffands
Ar teem darwas limbaischeem.

Spehle, mannu spehlmanniti,
Oder schahdu waffarinu;
Es tew dohfschu zimdu pahru
Par waffara spehlejumu.

Puffsbruhganu puifchts biju,
Puffsbruhganu kummelichts;
Nu jahfschu us pufsmuischinnu
Puffsjumprawu luhkatohs.

Manna pascha lihgawina
Sauze manni dsehrajinnu;
Ka es biju dsehrajichts,
Lu dsehraja gaspaschina.

Kundstaam man bij buht
Re bahlinam arrajam;
Kundsichts naudu swadfinaja,
Bahlichts semmes gabbalinu.

Tihfcham leeli es neaugu
Nedarr grubti kummekam;
Smalkas brunnas schuhdinaju
Pa sawam augumam.

Leifchu tautas = dseefmas.

I.

1. Dhsolina pakrehflitè
Istezzeja awotichts;
Deewa dehli danzohht nahza
Mehnesnina spihdumâ.

2. Pakrehšitē avotinā
Es masgaju waidšinu;
Masgajotees man eekritta
Dšiki, dšiki gredsenihts.
3. Woi nu gan nahks Deewa dehši
Ar teem selta tišklineem,
Woi iſſweijohs gredsentiau
No dšika avotin'?
4. Nahze jahtneeks ſtalti jahdams
Uſ pabruhna kummelin',
Selta bija eemauktini,
Sudrabina pakawi.
5. Jahtneef, jahtneef, ſtaltais jahtneef
Aptur ſawu ſirdšinu,
Man eekritta selta gredſens
Dšikā, dšikā avotā.
6. Parahdiju avotiau,
Iſwilla man gredseniau;
Pakrehšitē apsehduſchohs
Puiſihts manni nomutteja.

III.

1. Krauklihts ſrehja augstu, augstu,
Nesse baltu rohžinu,
Pirkštā bija selta gredſens
Ar dimanta afmini.
2. Salki, mihlais melnais kraukliht,
Kur tu nehmi to rohžinu,
Kur tu nehmi gredsentiau
Ar dimanta afmini?
3. Biju leelā, plattā laukā,
Kur ſpihdeja ſohbeni,
Kur mirdseja garri ſchēhpi,
Kur ſkanēja waimanaš.

4. Râ tezzeja far'nas uppes
Ballinajahs faulini!
Râ gulleja tautas dehli!
Râ wezzafi waimanaj'!
5. Un no puëku dahrsa nahze
Daita seedu meitina,
Raibi seedi rohkâ bija,
Rohschu frohnihts galwinâ.
6. Gredsenihts, mans gredsenihts!
Mans puifihhts irr farrâ frittis.
Nu wairs frohna neneffischu
Affarinas ween raudaschu,

III.

1. Tehws us meschu meddiht gabja,
Meitina wehl gultâ bij';
Rad no mescha atfal uahze,
Meitina bij zekjuhthës.
2. Bai! meiti, fur tu nu eefi,
Rahbadfite, bahrene?
Gefchu tur us kalna gallu
Mahtes kappu apmekleht.
3. Rogahja us mahtes kappu,
Apffawahs¹⁾ ap frustixu:
Memmi, Memmi, zellees augschâ,
Jesukka man galwinu.
4. Eij ween, meiti, eij us mahju,
Tur jau tew irr pamahte,
Da tew fuffahs galwinu,
Da tew masgahs muttiti.
5. Rad man winna galwu fuffa,
Tad man ispluhz mattinaus;
Rad man winna mutti masga,
Tad man ffrahpe waidfinaus.

¹⁾ Apfampahs.

6. Kressiu man wirsä welsöht
 Steep un rausta rohziņas,
 Johstiu man apjohsdama
 Ta man noschands firfniu.
-
1. Wezzmahte fehdej' us pirts fleegschua,
 Raudaja affaras fuhras;
 Padehls no ehrbeķa to isdfinna:
 Azzis ta weenumehr tam duhras.
2. „Gij, wezza, us pirti! fo tinnees tu tē?
 „Tur warri tu tuppeht un durneht!
 „Man pascham til weetas un behrneem irr schē
 „Gij ahrā! — Woi nemsees wehl kurneht?!“
3. Wezzmahte gahja us pirts preefschu,
 Bet affras tai weenumehr lihja.
 „Mikkel, woi tew es tā darriju,
 „Kad masam tew mahtes nebija!“
4. „Turr'mutti, tu, bahba!“ tā usbrehz tas
 Un lamma un lahda un fohdahs.
 „Schē, Zahniti, dehli, tahs garrosas,
 „Nes wezzai, lai gremmo un fohda.“
5. Wezzmahte fehdej' us pirtsfleegschua,
 Tai affras us garrosahm birre;
 Ta nespehja panest ta gruchtuma —
 Tas firde tai lause, ta mirre.
6. Mikkelis fehdej' us pirts fleegschua,
 Raudaja affaras fuhras;
 Zahnihts no ehrbeķa to isdfinna,
 Tas azzis tam weenumehr duhras.
7. „Gij, wezzais us pirti! fo tinnees tu tē?
 „Tur warri tu tuppeht uu durneht!
 „Man pascham til weetas un behrneem irr schē —
 „Gij ahrā! — Woi nemsees wehl kurneht?!“

8. Mikkelis gahja us pirtspreekschu, —
 Nis affrahm tas nespohja lusteht.
 „Woi, Sahniht, es tew tà darriju,
 „Rad flehpi tu kahpi man lusteht?“
9. „Turr'mutti, tu wezzais! — ja ne, tad dabbuhf—
 „Ka waijag wehl tahdam mahkscham?!
 „Schè, Kabrlisht, nefs winnam uhdens fruhf,
 „Garrosas peederr krantscham un takkscham.“
10. Mikkelis fehdej' us pirtsfleegschua,
 Uhden' ar affrahm tas jauze;
 Sirds nespohja panest ta gruhstuma —
 — Drihs nahwe no scheijeen to jauze! —

-
1. Seglo, mahsta, kummelinau,
 Namehr aufchu kahjinas,
 Leez fudraba eemautinus
 Ar tahm selta sprehdstehm.
2. Brabliht, woi tu tahlu jahst,
 Tautu meitu sweizinaht?
 Kam fudraba eemautinus,
 Kam tahs selta sprehdstes?
3. Gan es tautas wis nejahschu.
 Mahsta dohd man garru schlehpu,
 Badohd mannim sohbeninau
 It balti ballinatu.
4. Kam brabliht nemm sohbeninau,
 Kam nemm leelu garru schlehpu?
 Woi tu gan ar tautas dehleem
 Mescha eesi meddiba?
5. Gan meddiba wis nejahschu.
 Mahsta nopinu wainadstau;
 Pinn no farkanbaltahm rohsehm,
 Nopinn mannis gaididama.

6. Jahfchu, jahfchu tablu, tablu,
Leelu tablu fweſchumâ :
Tehwu ſemmei gruhti laifi,
Dehleem jaeet palihgâ.
7. Jahfchu tur, fur plattâ laufâ
Saulu kaulus ballinahs ;
Jahfchu tur, fur pulku tezzehs
Baſarfanâs uppites ;
8. Tur, fur ſchêhpu pulki gaida
Saulu ſtarrôs ſpihguto,
Tur, fur ſtrohtes, lohdes ſtraida,
Karra dſeefmas daudſina.
9. Tehwu ſemmes brihweſtibu
Pirkſim mehſ ar aſſinim ;
Tehwu ſemmes mihleſtibu
Mehſ ar darbeem rahdiſim.
10. Mahſim, ja es neatnahfu,
Atnahf til manſ kummeliſch,
Tad aiſeiſ uf kappſehtiau,
Sweizini mann' mihtako.
11. Sweizini mann' mihtako,
Niſneſ tai to frohniti,
Stahſti, ka es karrâ krittis
Tehwu ſemmi aiſſtahweht.
-
1. Es uſgahju kalnina,
Noſehdohs ſemm luplas leepas,
Tê redſeju ſihliti,
Uſ ſihlites tâ faſſizju :
2. „Skreij, ſihliht uf juhras maſſu,
„Sweizini mann' mihtako.“
Gan ſihlite aiſtezzeja,
Sinnâs man neatneſſe.

3. Es aifgabju mescha mallâ,
Behrsa lappas tſchankſteja,
Tè fatifku ſtirninu,
Uf ſtirninas fazziju:
4. „Tezz, ſtirni, uf juhras mallu,
„Sweizini mann' mihtako!“
Gan ſtirnina aiſtezejeja,
Sinnaſ man neatneffe.
5. Es raudaju zauru nakti
Weenâs gauſchâs affarâs;
Mehnefniau tè redſeju,
Mehnefninam ſtahtſiju:
6. „Mehnefni, tur juhras mallâ
„Sweizini mann' mihtako.“
Mehnefnihts aiſreeteja,
Schabdu ſinnu atneffe:
7. Juhras mallâ, ſmilſchu kalnâ,
Tur redſeju kappiau.
Kappinâ, tur lihki bahſe,
Ta bij tawa mihtaka.
8. Nu uſgabju preeſchu kalnâ,
Roſehdohs tur pakrehſti;
Tur dſenn's kalla, tur dſenn's ſitta
Preedes ſarrâ fehdedams.
9. Uf dſenniſcha tà fazziju:
„Skreen, putni, uf juhras mallu,
„Kofall lohka fruſtinu
„Preeſch mihtakas kappina.“
10. Nu nogabju gaujas mallâ,
Uf ſmiltinahn apfehdohs;
Tè wilnitti eeraudſiju,
Uf wilniſcha tà fazziju:
11. „Wellees, wilniht, juhras mallâ,
„Tur gull manna mihtaka,

- „Slaffi wiinmas kappinu,
„Lai newihst pukkites.“
12. Nu eegahju eewu meschâ —
Râ tas balti seedeja!
Tê dsirdeju lagstigallu,
Lagstigallai tâ fazziju:
13. „Skreen, putni, us juhras mallu,
„Tur gull manna mihtaka;
„Msmekle tur wiinmas kappu,
„Dseedi rihtâ walfarâ.“
- Swaigsnit.

Dsehrbeneeschu dseefmas.

Es nopinnu wainadstau
No dewixi semmenajeem
U tu ta, tu ta no dewixi semmenajeem.

Kad uslikku galwinâ
Atspihd wiffa Rihgas pils
U tu ta u. t. j. pr.

Waiza fungi, waiza laudis
Kur auguse ta meitina
U tu ta u. t. j. pr.

Rihgâ mannim tehws mahmina,
Wahzsemmê man bahlelini.
U tu ta u. t. j. pr.

Rihgâ mannim pirti kuhra
Wahzsemmê flohtu fehja.
U tu ta u. t. j. pr.

No juhrinas uhden nesse
Ur fidraba biiskeriti
U tu ta u. t. j. pr.

Rrihsburgâsi freklu schua
Ur dimanta pohdstaahm
U ta tu u. t. j. pr.

Trihs putnini flaiſti dſeed
Smalkâ-i laſdu fruhminâ
Tradi rihdi rai dai dai ſmalkâ laſdu fruhminâ

Trihs meitinâs daiti rakſta
Pee lohdsina ſambari
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Diwas rakſta ſmalku rakſtu,
Trefcha ſchua ſchandaudſinu
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Sunni reij, wahrti tſchihſt,
Es pa lohdsin luhkojohs
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Rur jahj mans mihtakajs
Sirmu behru kummelinau
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Sirmu behru kummelinau
Turka ſwehra zeppuri
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Sakki, ſakki, mans mihtakajs
Rur gulleji winnu nakti
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Starp preedites, ſtarp eglites
Appakſch ſupla oſſolina
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Buhtu es jau to ſinnajſe
Es buht tewim aiſſtellejſe
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Pahra duhju ſpilwentinau
Raibu dekki apſeggufe
Tradi rihdi u. t. j. pr.

Rai bij daita, kaſ bij daita
Dohles Lihſe ta bij daita,
Ta walkaja fanta kurpes
Sidrabina johſtu johſa.
Ne dohma-i Dohles Lihſe

Genems temi fungu dehli
 Buhs dubtu briddejina
 Darbeneefu stelletaja
 Staffu zibbu lizzejina.

Lihka leepa, lihks ohsols,
 Tur man labbi schuhpotees
 Labba mahrscha, labs bahlinfch
 Tur man labbi fehrtu eet.

Seewix man us meschu raid
 Norahd man to refno apf'
 Wai, wai kas nu buhs, norahd man to refno apf'

Zirfchu apfi, knippu, knappu
 Nokriht semmê, fa nofkann
 Wai, wai u. t. j. pr.

Zehrtu, zehrtu, rohbu, rohbu,
 Atfkattohs atpaffatu
 Wai, wai, kas nu buhs meschkungs balto nothhejs¹⁾.

Es Zubs luhdsu mescha fungs
 Atdohdeet to mannu balto
 Wai, wai u. t. j. pr.

Meschkungs balta neatdoh
 Telf' us mahjahm raudadams
 Wai, wai, kas uu buhs, seewix man jaw pretti telf.

Rufch, fufch, wihria, nebarrees,
 Wehl man sohstia mahjäs irr
 Wai, wai u. t. j. pr.

Kluffu bahba, turri mutti
 Man jaw pafcham biffes drebb
 Wai, wai u. t. j. pr.

1) nonehmis.

Nemm to sohfi bahs eefsch tarbu
Lai es neff' to meschkungam
Wai, wai u. t. j. pr.

Tuppu, rahpu luhgtees gabju
Sohstin tarbâ lihdsa wilku
Wai, wai u. t. j. pr.

Pats eegabju istabâ
Sohstin' atstahj' fehtmalle
Wai, mai u. t. j. pr.

Sunni sohfi apehduschî
Tarbu ween irr atstahjuschi
Wai, wai u. t. j. pr.

Meschkungs usfauz bargeem wahrdeem
Garrajs Pehter eij pehz spifkeem
Wai, wai u. t. j. pr.

Usdoht winnam peeppazmit
Un par ahdu feschdesmit!
Wai, wai kas nu buhs un par ahdu feschdesmit

Es bij puika, man bij warra

Es warreju leelitees:
Ribgu neffu faujinâ
Zehrbatinu paduffè
Masfawianu leelu pilli
Ais zeppures aissprauschohs 1).

1) Schè irr til masums ween no Latweeschu tautas dseef-
mahm pafneegts, jo illatrâ pagastâ atraddifees desmit reises leelaks
puls, un zil pagastu naw Latweeschu semmè?! Ja nu meh's ap-
dohmajam, ka taggad Latweeschu tautas dseefmas deemschehl jo dee-
nas jo wairak no Latweeschu mehles suhd, tad meh's deesgan newarram
preezatees redsedami, ka daschi gohda wiheri neapuikkuschî ar to puh-
lejahs, Latweeschu tautas dseefmas kraht, pirms tahs pee Latweescheem
gluschî nosudduschas. Sewischki peeminnami diwi gohda wiheri, kas
Latweeschu tautas dseefmas krahdami nenowihstamu frohni nopelui-
juschi un pee Latweescheem muhschigâ, dahrgâ un mihiâ veeminnâ
stahwehs, fchee gohda wiheri irr abbi mahzitaju kungi Witner's un
arri Bergmann's.

Weegli graudi.

Mehelovam

Semmi fuhdodami mehs winnai atkal jaunus spehkus dohdam, lai winna mums no jauna warr augtus isnest. Iffatris stahds fawu barribu us diwejadu wihsî usnemem, woi nu no gaisa woi no semmes. Par gaisa barribu mehs tē neko nerunnasim, tif par kahdahm semmes barribahm. Ja mehs kahdu stahdu grihbetu ismekleht, tad mehs atrastu, ka stahds no wairaf grunts leetahm falikts un ka iffatram stahdam tahs paschas grunts leetas fawadâ wairumâ atrohnahs, tad mehs arri redsetu, ka zitta leeta pee grauda dauds atrohnahs, bet pee falma it mas; turpretti atkal zitta irr pee falma leelâ wairumâ, bet pee grauda gandrîhs naw nemas. Pee falma augschânas irr weena leeta lohti wajadsîga, prohti framma stahbums ¹⁾ (Kieselsäure), kas no framma rohnahs; pee grauda irr tohti waijadstîgs fossora ²⁾ stahbums. Salmam mehs deefgan barribu semmē dohdam; jo reiti kahdâ namma tureschânâ falmus pahrdohd, tohs wiffus lohpeem isbarro un wehlat par fuhdeem us lauku iswedd. Graudus mehs mas lohpeem isbarrojam, bet leelako daku pahrdohdam; us tahdu wihsî nahkash, ka mehs semmei weenumehr fossora dakas atnemdami un tif masu leetu fossora dakas peedohdami, us reis' ar

1) Simijas sinnaschânâ (statt. Mahj. Weesa 1857â gaddâ 9tâ, 10tâ un 11tâ nummerds) fawz tahs leetas par stahbumeem, kas stahbi smeळे un sillas stahdu pehrwes farkani pehrwe. Bet ihsti nemas newarr istulloht, kas Simijas sinnaschânâ stahbums irr; jo dauds leetas smeळे stahbi un naw Simijus sinnaschânâ stahbumi, zittas leetas atkal nesmeळे stahbi un nepehrwe sillas stahdu pehrwes farkani, bet schinnî sinnaschânâ tomehr stahbumi irr.

Simijas sinnaschânâ pee stahbumeem peestaita: witriolu (sehweles stahbums), scheidewafferi (salpetra stahbums), ettiķa stahbumu. Tanni ettiķi, ko mehs arween bruhējam, kahdas 4 dakas no 100 dakahm irr ettiķa stahbuma, tahs 96 dakas irr uhdens; tāpat arri pee witriola, ko mums pahrdohht, uhdens peejaukts.

2) Neweens grauds naw bez fossora stahbuma, neweens falmš bez framma stahbuma. Kramma stahbums dohd falmam stingrumu, tapeh; mehs redsam ka tur, kur mehslōds mas framma stahbuma, labbiba un sahle weldrē kriht. Wiffur tur, kur mehs ar schēihsteem mehsteem effam mehslōstufchi, labbiba allasch weldrē sakrittîhs.

leelu isbihfchanohs eewehrojäm, fa mums us druwahm falms labß, bet ar neefa graudeem. Daschs, fas tahß leetas nepahrproht, fakka, fa labbiba seedu laikâ¹⁾ maitajufehs, un atkal daschs, fa fehla naw labba bijufe. Bet pee schihß Fibbeles zits nefas naw wainigs, fa tif ta leeta, fa jemmei irr gandrihs wiffas foffora daffas atnemtas un nu wairs grandam newarr waijadßigo barribu peefschirt.

Pee schahß Fibbeles tif us schahdu wißfi warr palihdseht, fa semmi atkal ar tahdahm leetahm fuhdo (mehflo), kurrâß dauds foffora fahbuma, fâ ar faulu milteem woi pelneem, ar putnu un zilweku²⁾ fuhdeem, ar futraju, eljas rauscheem, apatita atmeni zc.

Bet arri tif no tahdas semmes mehß ar putnu fuhdeem woi faulu pelneem mehflodami labbus graudus dabbusim, fur semmei deefgan barribas irr preeßsch falma, jo putnu fuhdds u. t. j. pr. mas framma fahbuma, fas preeßsch falma waijadßigs. Tapehz ja mehß tahdu lauku, kam tahdas barribas arri mas, fahdas mehß wiaräm no faweem leeleem lohpeem mehdsam peefschirt, prohti falmu fuhdu, ja mehß schahdu lauku ar putnu fuhdeem gribbetu mehfloht, tad mums mas fas isaugtu. Tè laffidams, fa framma fahbums irr patte waijadßiga barriba preeßsch falma, tu wärrbuht dohmaßi, fa wiffur tur, fur papilnam framma irr, arri labß falms isangs. Ne, tà naw wis, jo pirmo fahrt falmam bes framma fahbuma dauds zittas leetas³⁾ par barribu waijaga, pahr kurrähm mehß wärrbuht zittu fahdu reißi runnaßim, ohtru fahrt' arri framman waijaga schihßtam iskuffufcham buht, jo stahds tif schihßtas leetas ween par barribu warr usnemit. Tahda framma iskaufeschana naw weegla leeta, bet mehß tomehr eefpehjam, fa framß isdruhß un schihßts paleef, ja mehß fahdu lauku ar dedßinatahm fäkehäm apberram.

Ka ulu pelni irr labbafi nefa faulu milti, tapehz fa mums

1) Tomehr allasch arri labbiba zaur to maitajahs, fa nedabbuße labbi noseedeht.

2) Putni un zilweli wißwairal woi nu no graudu woi no galkas barribas pahriteef, kurrâß abbâß leetâß dauds foffora daffas irr.

3) Schihß wiffas zittas leetas atrohnahß leelohpu fuhdds, tiffai foffora tè mafal.

ar faulu milteem mehflodameem dauds ilgaki irr jagaida us labbu raschu, nefa ar faulu pelneem mehflodameem. Bet faulu pelni turpretti arri ihfaku laiku derrehs laufam par barribu, nefa faulu milti. Us puhra weetu janemm 18—25 birkawu faulu miltu. Weens birkaws faulu miltu malka Wahzsemmê 40—50 kap.

Putnu fuhdi, fo arri gwano fauz, irr arr no wiffadas wehrtibas. Tas gwano, kas karstâs un faufâs semmês atrohnahs, irr tas wiffulabbakajs, turpretti tas gwano, fo no tabdahm semmehm peewedd, fur dauds lihst, irr dauds no fawas wehrtibas faudejis. No Peru un Tschili semmehm Amerikâ nahf wiffulabbakee putnu fuhdi, jo schihs semmes irr karstas un faufas. Pee putnu fuhdeem allasch scho to jauz klast kâ smiltis, semmes malkas (Torf) pelnus, smalki samaltu gipst u. t. j. pr. Woi putnu mehsti irr jaukti, warr us schahdu wihsâ atrast: jausberr us kahdu plahts gabbalu putnu fuhdi un schee-pahr ugguns jadedfina. Labs nejaukts gwano dohd baltus woi eepellekus pelnus, un prohti jo masal pelnu atleekahs, jo labbaks gwano irr; turpretti ja gwano irr jaukts, tad mums dauds wairaf pelnu atleekahs, kam tad eesarfana woi eedseltena pehrwe. Dohma, ka weena mahrzina labba gwano atswerr 60 lihds 70 mahrzinas leellohpu mehstu un 2—3 mahrzinas faulu miltu. Us puhra weetu waijaga 4—7 birkawu putnu fuhdu. Pee smaggas semmes putnu mehsti wairaf derrigi nefa pee weeglas. Sa putnu mehstus gribbeet pirkt, tad usluhdseet kahdu wihru par palihgu, kas putnu mehstus mahf pahrmefleht; jo, kâ jau peeminneju, putnu mehsteem scho to peejauz, kas wiannu smaggumu wairo, bet wiannu wehrtibu taifa flitaku.

Putnu fuhdus gandrihs atswerr futrajs (sichs, wirze) (Zauche). Jo schinni schihsstuma gandrihs ta patte barriba preeksch stahda, kahda putnu mehstos. Tapehz mums par to jagahda, ka schi stahdu barriba neaiseet pohsta, lai faule wiannu neisschahwe un lai wianna nedabbn uppê eetezzeht. Bet tomehr mehst ar futraju ween kahdu laufu ilgu laiku newarram fuhdoht, jo laufam peetruhts tahdas barribas daktas, kahdas futrajâ mas atrohnamas un bes kahdahm stahds newarr labbi augt. Tad mums lauks atkal buhs jamehsto ar leellohpu mehsteem; jo schinnis ir tahs daktas papilnam, kahdas faulu miltos, putnu mehstos un futrajâ mas atrohnamas.

Daudj fossora stahbuma arri irr eljas rauschô^s 1), un meh^s it labbi warram ar eljas rauscheem tohs laufus meh^sloht, fur mums labs falms ar slistu grandu isaug. Bet tapeh^z, ka eljas rauschi labba jo labba barriba preef^{sch} barrojameem lohpeem, tif tur eljas rauschus par meh^sleem isbruh^{sch}eh^s, fur zittas lohpu barribas Deewa swehtiba, kâ Anglijâ, Belgijâ. Ifkattris gan labbi darritu, ka ar eljas rauscheem sawus barrokus barrotu, jo no winneem pirmo fahrt' barrok^{ti} ahtri nobarrojahs, un ohtru fahrt' barrok^{ku} fuhdi tad jo speh^zigi. Naw wis wiffai teizami, tahdus lohpus, kurrus negribb kaut, arri ar eljas rauscheem barroht, jo eljas rauschi naw wiffai wesseliga barriba.

Bes tam wehl akmens, ko apatitu sauz, par milteem famalts pee tahdeem laukeem arri par meh^sleem derr, fur fossora dattas mas; apatita akmeni irr fossora stahbums ar zittahm dattahm lohpa. Angli scho akmeni leel Norwegeeschu semmê israkt, to fudmallâs fama^u un tad ar winnu sawus laufus aplaisa.

Tu warrbuht allasch buhst d^{ir}dejis, ka ar gipfi arr laufus meh^slo, tapeh^z man t^e wehl ihst japeeminn, pee kahdeem stahdeem gipfs par meh^sleem derr un us kahdu wihs^t win^{sch} teem barribu peef^{sch}irr. Gipfs pats naw nelahda barriba preef^{sch} stahdeem, bet win^{sch} palih^d eegroh^sih^t zittu leetu, kas schstihsta buhdama stahdam derr par barribu. Wisslabba^{ki} schahda eegroh^sihsthana noteel tahdâ semmê, kas jau fuhdota un kurrâ naw kâk^{es} dattas klat. Gipfs irr sehweles stahbums (witriols) kâk^{es} uu uhdens; — no meh^slotas semmes fazekahs sawahds gais, ko amonjaku sauz un kas gipfi isahrda; schis gais eep^{eh}j, ka iskuffuse radse (ohgles stahbums un kâk^{es}) eegroh^sahs gipfa weetâ; scho schstihststumu ifkattris stahds warr par barribu usnemt. Gipfs parween pee ahbolina irr paschi labbee mehsti. Meh^s sinnam, ka ahbolinsch ilgati labbi nepaang no weena sehjuma, ka trihs gaddus, bet ja meh^s p^{eh}z trescha gadda winnu ar gipfi aplaisam, tad win^{sch} wehl pilnigu teesu isneff. Pee labbibas gipfs mas ko derr. Pee sirneem, puppahm lappas un seedi warreen kupli eegroh^sahs, bet tomehr weh^l mas grandu atrohnahs.

1) Eljas rauschus warr eljas fabrikô^s pirkt.

Rahzeni¹⁾ un kahli warreni isaug, ja winnus ar gipfi mehsto. Ar smalti samaltu gipfi tad lauku apkaifa, tad fehla jaw fadihgufe. Us weenu puhra weetu mehds kaisht 3—3½ puhru gipsa.

Anglijâ un arri Bahzemmê wehl ar weenu leetu wissjau-nakôs laifôs dauds mehsto prohti ar salpetri²⁾. Salpetris parween labš effoht preefš labbibas un spehzigas, neka wiffi zitti mehli (fuhdi). Wiasch dauds wairak eespehjoht pee faufas semmes un pee faufa gaifa. Pee nestipras semmes janemm us puhra weetu 2 birkawi, pee stipras semmes 1 birkaws smalti samalta salpetra. Labbaki effoht, winnu tapat kâ gipfi us fadihgufschu fehlu kaisht un prohti woi nu tuhliht preefš leetus, woi arri tuhliht pehz leetus, lai wiasch drehnumâ ahtraki dabbu iskust.

Wispehdigi wehl reij peeminnu, ka wiffi schee tē uskaititi skunstige mehli (fuhdi), bes muhsu leellohpu mehsteem neko nepalihds, jo winneem dauds barribas daku truhst, bes kurrakm stahds newarr eegrohsitees. Muhsu leellohpu mehstôs irr wiffas dakkas atrohnamas, kas til ween stahdam par barribu warr derreht. Skunstige mehli kâ faulu milti, kalles, gipsš, putnu fuhdi u. t. j. pr. muhsu leellohpu mehstus warr til kaisht jo spehzigasus, bet weeni paschi til tad warr par barribu stahdeem derreht, ja semmei to barribu daku papilnam, kahdu scheem skunstigeem mehsteem truhst. Bet lai arri leellohpu fuhdeem wiffas barribas dakkas irr, kas stahdam waijadsigas, tad tomehr winneem mas fossora dakkas, tâ kâ us ilgu laiku graudam pilnigu barribu nespehj sneegt.

S. U—n.

1) Dundadsneeki kartupetus fauz par rahzeneem un rahzenus par dišheem rahzeneem.

2) Scho salpetri, ko pee mehstoschanas bruhke, fauz par Eschilisalpetri jeb natrona salpetri; wiasch Eschili semmê Amerikâ leelôs strehšôs (25 juhdses garrumâ) pee pascha semmes wirfus atrohnas, til no kahdas plahnas kahrtas mahla semmes apkahts. Muhsu salpetri, ko mehš arween pehrkam, fauz par kali-salpetri. Pehdejojs irr dahrgaks par Eschili salpetri. Ar Eschili salpetri til preefš 12 gaddeem eesahka mehstoht, bet taggad winnu stipri ween pee mehstoschanas bruhke.

B a r r i b a .

Pirmajā muhfu grahmatā mehš redsejam, ka gandrīš tahš paščas grunts leetas, kas pee stahda irr, arri dšihwneeku meefās atrohnahš, bet tiffai pahrstrahdatas un zittadā isšattā. Stehrkeles, kas iffatrā stahdā atrohnamas, pahrwehršchahš par taukeem; un pautu baltums, kas arri voi nu masal voi wairaf iffatrā stahdā irr, pahrwehršchahš par muskuteem (gaku)¹⁾. Tauti dšihwneeku meefā us to derr, atpuhšchanohš un šiltumu usturreht, turpretti muskūti (gaku) wišfu muhfu meefu faturr. Rā jaw pirmajā grahmatā redsejam, strahdneekš, kas daudš kartupeļus ehdihs, paliks gan tauks, bet winnam spēhka peetruhšš; kartupeļš it maš pautu baltuma, kas gaku usturr, bet daudš stehrkeles,

1) Domehr ne wiš arweenu pautu baltums dšihwneeku meefās pahrwehršchahš par muskuteem (gaku) un atlal stehrkeles voi zulfurs par taukeem. Mehš arri redsam zilwekus, pee kurreem gandrīš wišfās ehdamas leetas par muskuteem pahrwehršchahš, lai winni arri tahdas leetas daudš bauda, kas zittadi arween mehš pahrwehrstees par taukeem, kā rišchus, kartupeļus. Tā mehš eewehrojām pee wišfahm tahm tautahm, kas karšdš un faufšs semmes šrehššs dšihwo, kā pee Arabeem, Perseefcheem u. t. j. pr. Schee arweenu irr fauši, muskūtaini, lai ehd ko ehdami. Tas patš arri eewehrojams pee zitteem dšihwneekem šhinnšs semmes šrehššs. Arabu širgš, kas wišfā pašaulē isšlawehtš, nekad nepaleek tauks, bet turprettim spēhka winnam papilnam. — Pee zitteem zilwekem atkal wišfās ehdamas leetas til par taukeem ween pahrwehršchahš, parween pee šawadas šhimmibas. Mehš arri redsam pee wišfahm tautahm, kas drehgnšs semmes šrehššs dšihwo, ka pee winnahm meefas žauržaurehm nemmoht pilnigakas un taukakas. Širgš arri tē irr ar daudš leelakeem kauleem, un winnam meefas wairaf usburbusčas (istulšufčas). Pee zilwekem, kas karšdš un faufšs semmes šrehššs dšihwo, tapeh; tauti nerohnahš, ka winneem ahda daudš wairaf uhdena no meefas isšchērr, neka teem zilwekem, kas drehgnšs semmes šrehššs dšihwo. Tauti zilwekam atpuhšchotees pahrwehršchahš par ohgles šahbumu, ko zilweks atpuhšdamees pa mutti isgruhšch, un par uhdeni, ko zilweks gan šwišdams gan us zittadu wišfi no meefahm isšchērr. Pee tahdas pahrwehršchanahš arri šiltums želtahš. — Karšdš un faufšs semmes šrehššs šahdu bariiba arri faufala un žetaka, tā pat arri wišfeem lohpeem, kas zilwekam par bariibu derr masal tauku, neka lohpeem, kas drehgnšs semmes šrehššs atrohnahš.

fas par taufeem pahrwehrschaßs. Tu warrbuht netizzeßi, fa
 taufa zubfas gatta masaf spehka dohd, nefa leefa gatta. Râ
 mehß redsejam, taufumi usturr atpußschanoßs un siltumu, bet
 mas barribas dohd mußteem. Wißspehzigakajs ehdeens preeßsch
 strahdneefa irr peens woi arri labba leellohpu gatta ar maiff.
 Maiff irr dauds stehrkeles, fas par taufeem pahrwehrschaßs un
 atpußschanoßs un siltumu usturr; un leellohpu gatta irr dauds
 pantu baltuma, fas mußteem barribu peescherr.

Darba zilweßs dauds wairaf siltuma no meefas istehre un
 pee darba spehzigaki atpußschahßs nefa tahds zilweßs, kam pee
 rafftama galda jafesch; wißnam arri mußuki' dauds wairaf
 barribas praffa, nefa tahdam, fas ar spalwu wairaf strahda.

Râ jau mehß pirmajâ grahamatâ redsejam brandawihßs strahd-
 neefam gan dohd dauds siltuma un barribas preeßsch atpußschanaßs,
 bet mas spehka; jo brandawihnu dedßina no tahdeem augteem,
 kam dauds stehrkeles, sâ no labbibas un kartupeeteem; stehrkeles
 pee dedßinaßchanaßs pahrwehrschaßs par zuffuru, zuffurs atfal par
 brandawihnu un brandawihßs zilwefa meefâß par taufeem. —

Ja nu mehß finnam par fo iffatra barriba dßihwneefu meefâß
 pahrwehrschaßs, tad schi leeta mums pee lohpu barroßchanaßs
 leeti derreßs. Ja nu mehß barroßli gribbeßim barroht, lai wißsch
 mums labbu gattu, bet masaf tauku dohd, tad mehß wißnam
 dohßim wairaf no tahdas barribas, kurrâ wairaf pantu baltuma,
 prohti mehß wißnu nebarroßim ar saheteem, kartupeeteem u. t. j. pr.,
 bet ar graudeem; graudôs gan irr masaf stehrkeles, fas par taufeem
 pahrwehrschaßs, bet dauds wairaf pantu baltuma, fas par gattu
 pahrwehrschaßs. Bet ja mehß no barroßka gribbam taukus dabbuht,
 tad mums barroßlis ar tahdu barribu jabarro, fur dauds stehrkeles.
 Râ jau reis peeminnejam labs leefums strahdneefam dohd dauds wai-
 raf spehka nefa taukums, tapehß mehß arri barroßli labbaß tâ
 barroßim, lai wißsch mums labbu gattu dohd un ne wis dauds
 tauku. Bet tiffai arr labs leefums eet spehka, ne wis tahds, fas
 zeets un pee fa zaur siltu fahlißchanaßs zupßas ween irr atlickußchahßs.
 Naw wis weegla leeta, gattu labbi fahliht, jo pee tam waijaga
 leelas ismanas. Angti labbam gattas fahlitajam leelu maßfu
 dohd. — Daudß fainneefi gattas schlißsto fahlijumu ahrâ isleij,

nesinnadami ka gallas fahlijumâ pats leelajs gallas labbums irr; ar winnu warr spehzigu jo spehzigu ehdeenu wahriht.

Skkattris fainneeks sinnahs, ka barroklim fîtâ laifâ tauki ahtraki faaug, nefa aukstâ laifâ, tas irr tâ faprohtams, barrokliis aukstâ laifâ dauds tauku istehre, sawahm meefahm fîtumu usturre-dams; tapeh3 arri ifkatram fainneekam, kas seemâ barrokus barro, waijaga par to gahdaht, lai barrokka stallis fîlts irr, jo tad winsch ar mafak barribas barrokli tikpat tauku nobarrohs, kâ kad winsch to augstâ stalli ar dauds wairaf barribas buhtu barro-jis. — Parween fîtâ laifâ stipri jafargajahs, ka barrokli par dauds nenobarro, tas irr lai barrokliis sawa pascha taukôs nenoflahpst. Pee barroschanos dauds tauku ap plauscheem sakrahjahs, tâ ka barroklim arweenu gruhtaki nahfahs atpuhstees, un ja winnu tad nenofauj, kad winsch eefahl stipri dweffeht, tad allasch attrahpahs, ka barrokliis nosprahgst, pirms winnu wehl dabbu nokaut. Sa mehs barrokli, ko jau kahdu laifu effam barrojuschî, nekaujam, bet apdohmajamees un wehl us preekschu gribbam audsinaht, tad mehs to few par fahdi darram, jo pirmo fahrt', barriba irr par wolti istehreta, un ohtru fahrt' no barrokka arr tik nihfulis ween buhs; jo pee barroschanahs winnam wesselibâ maitajufehs. Pee barroschanas mehs nemas us to neluhfojam, woi lohps ilgi paliks wessels, bet to nokaujam, pirms winsch wehl warr newessels palift.

Barrojamu lohpu waijaga eefahsumâ ar tahdu barribu bar-roht, kam mas pautu baltuma, kâ ar kahpostu lappahm, kartupe-keem, tad waijaga labbibu doht, un wispehdigi, ja gribb labbu spehzigu un garschigu gaku dabbuht, irr sirni sneedsami.

No mahju lohpeem sirgs, ko arween strahdina, it labbi paneff grandu barribu. Turprettim gohwis arween paleef flimmigas, ja winnas ilgu laifu ar miltu dsirrahm dsirdina. Pee milteem irr dauds stehrkeles, kas par taukeem pahrwehrsahs; schee taifa, ka gohwis ahtraki atpuhschahs, nefa waijaga un us tahdu wihs plauschi maitajahs. Kartupeki sinnams gohwei buhs wehl newes-feligaka barriba, jo kartupekôs wairaf stehrkeles nefa labbibâ. Wiswairaf gohwei tahda barriba jadohd, ko winna warr atgrem-moht, kâ salmi, seens. Skkattris gan sinnahs, ka pee gohws un aitas sahle woi salmi tuhliht wis neeeeet ihstenâ mahgâ, bet

papreefch zittâ weetâ, fur fchi barriba pamirfkt; tad lohps meerâ stahw, tad wirra atkal muttê atnahf, tohp no sohbeem famalta un eeeet ihstenâ mahgâ; turprettim fchêihstums eeeet tuhliht ihstenâ mahgâ, tapehz pee flimmibahm gohwei fahles fchêihstas jaecedohd. Ja nu mehsh gohwi preefch kaufchanas barrojam, tad mums arween pa starpahm falmi woi feens jadohd, lai gremmojama mafchina fpirigta paleef. Seens ween gohwei arr naw tif labs, fa falmi ar feenu fohpâ jaukti. Aita wehl mafaf miltu dsirras panef, nefa gohws un wehi ahtraki plaufchu faites dabbu. S. A—n.

Dfelses- un feltalaiks.

Kur warrenajee walda bahrgi,
 Kur appafschneeki tumfchee wahrgi;
 Kur gohdahts lifchêetaju waigs:
 Tur walda wehl tas dfelseslaiks.
 Bet fur labs waldneeks fehshahs gohdâ,
 Kas labbu laimo, lehnigs fohdâ;
 Muhl ffunstes, wainas peedoht naigs:
 Tur jauki seed tas feltalaiks.

Kur leekufi wehl lepni staiga,
 Speefch laudis wezzâ tumfchâ baigâ;
 Kur wella firds un engla waigs:
 Tur walda wehl ta dfelseslaiks.
 Kur mahzitaji taifni strahda,
 Par draudses flaidroshanu gahda,
 Lai isfuhd wezzais mahnutwaiks:
 Tur jauki seed tas feltalaiks.

Kur augstajee dsenn leelu gohdu,
 Un muhscham fpreefch teem semmsem fohdu;
 Kur teesâ zeenihts tohp tas waigs:
 Tur walda wehl tas dfelseslaiks.
 Kur muifchâ, un pee teefasgalda
 Pateefiba un taifnib' walda,
 Weenlihd, waj angfs, waj semmigs waigs:
 Tur jauki seed tas feltalaiks.

Kur ſchahdu tahdu rihmetaju
 Wehl apkrohne fà warrenaju,
 Kam angſtidſimmis warrens waigs:
 Tur walda wehl tas dſeſeſlaifs.
 Kur tahdu rihmetaju dſeeſmas,
 Kas ſirdi uſpuhſch preekaleeſmas,
 Zl katris laſſiht, zeeniht naigs:
 Tur jauki ſeed tas ſeltalaifs.

Kur ſaimineeki wehl arweenu
 Murkſch peedſehruſchi katru deenu,
 Us ſaimi muhſcham duſmigs waigs:
 Tur walda wehl tas dſeſeſlaifs.
 Kur laipnigi par ſaimi gahda,
 Un nowehl teeſu teem, ſas ſtrahda;
 Us ſaimes behrneem mihligs waigs:
 Tur jauki ſeed tas ſeltalaifs.

Kur gahjeji un klaufſtaji
 Zrr pretneeki uu ſpihtetaji
 Us maifes tehwu duſmigs waigs:
 Tur walda wehl tas dſeſeſlaifs.
 Kur ſaime uſtizzigi ſtrahda,
 Un ſaimineekam iſtapt gahda;
 Kur mahjas uſkohpt katris naigs:
 Tur jauki ſeed tas ſeltalaifs.

Kur zeemini pa neekeem nihdahs,
 Zl deenas teeſas preekſchâ ſtrihdahs,
 Un zittu wainoht katris naigs:
 Tur walda wehl tas dſeſeſlaifs.
 Kur brahki brahkeem labbu darra,
 Zits zittu panes lehnâ garrâ,
 Un mainas peedoht katris naigs:
 Tur jauki ſeed tas ſeltalaifs.

Kur behrni ang wehl palaiſchana,
 Kur newaid ſtohlaſ gahdaſchana;
 Kur katris tahs wehl iſſmeet naigs:
 Tur walda wehl tas dſeſeſlaifs.

Kur fohlas apgahdatas gudri,
 Ar behrneem pillas — mahzahs mudri,
 Un prahstigs palift katris naigs:
 Tur jauki seed tas feltalails.

Kur puischi meitas peeerahpt steidsahs,
 Neds behda, fa tahs kaunâ beidsahs;
 Nisleegtu kahroht katris naigs:
 Tur walda wehl tas dselveslails.
 Kur jauno muhschu zeen' ar fannu,
 Ar gohdu butschu lihgawinu,
 Ar gohdu prezzahs, kad irr laifs:
 Tur jauki seed tas feltalails.

Kur meitas mihligas til preekschâ,
 Bet niknu puhzi audse eekschâ,
 Un prahts us puischeem tiffaj naigs:
 Tur walda wehl tas dselveslails.
 Bet kur tahs strahdigas un mudras,
 Un sawu gohdu glabbahst gudras.
 Sirds skaidra, drohscha, laipnigs waigs:
 Tur jauki seed tas feltalails.

Kur wihri feewas schkend un graisa,
 Neds apfohp tahs kaut kahdâ raisâ,
 Pret feewahm muhscham dufmigs waigs:
 Tur walda wehl tas dselveslails.
 Kur wihri feewas fohp un zeena,
 Tahs mihlo labbâ, kaunâ deenâ.
 Us weenprahstibu katris naigs:
 Tur jauki seed tas feltalails.

Kur feewas paleef palaidneejes,
 Pa zeemeem skraid', irr prettineejes,
 Lehst wihreem azzis prahstinsch naigs:
 Tur walda wehl tas dselveslails.
 Kur tahs turr sawu dsihwi tihru,
 Muhl, apfohp katra sawu wihru,
 Un pret to allasch laipnigs waigs:
 Tur jauki seed tas feltalails.

Kur katris to ween gribb no teefas,
 Laj winnam labbi eet pee meefas,
 Par ohtra laini ftaudigs waigs:
 Tur walda wehl tas dselveslaiks.
 Kur Kristus mihlestibas garrâ
 Zits zittam palihds, labbu darra;
 Us wiffu labbu katris naigs:
 Tur jauki seed tas seltalaiks.

Rohst dselveslaiks ar fawu pohstu!
 Tu deefgan tuffchojs muhsu ohstu
 Ar fawahm taunahm eerafchahm!
 Lew peeminneht wairs negribbam!
 Nahz seltalaiks ar wiffu labbu!
 Updſihwo zilwezibas dabbu!
 Laj atdſimst paradihſes waigs!
 Un muhscham seed mums seltalaiks!

G. Dünſberg.

'Lad' ju winn' i.

(Dunſſineeku wihsſe).

Duj zillat' wakk'rè gull't_gahj':
 Tas weens bi fainiks, tas
 Lâ luds: „Al mihkes Deewin'!
 Doh ritè foul' jal maſ!
 To zittad' man pagallam
 Wiſſ preeks un zerreb' e:
 Man ritè fous feens ſchoudams,
 To Deewin paſarge!“ —

Tas ohtres affal melderſ,
 Tris deen's bes maſſchen's zeet's,
 Lâ luds: „Al, kad jal ritè
 Tè nolit' muns labs leet's!
 Es zittad' newarr malt wairs,
 Naw udiſch wairs ne zilt.

Doh labbañ leetam uolit,
Luffch' dih' li mallam pild'!" —

Duj gehger' trahpes meschê
Weens ohtram prette labb,
Un middê eeroug' puttan'
Lihdfig' pa schahwan' abb'.
Kluffihn' tee kattars ludsjes:
„Doh man to wirsmehj' Dees!
Kas sinu, kad tahd' brang' steeran'
Wairs mannê mastê frees!" —

Nou nu! No abbam puffem
But wehjam japusch scheems,
Un jalist, sou'le jaspid,
Ka kattars gribb no teems.
If weens no Deem' til ludsjes
To labb' pa prâtam fow',
Ka ohtram tas pa schahd' i,
Pa to tam hêd's ju naw.

Tâd' ju tee zillat' wiff' i!
No warr a mehrkems darr't?
Us tâdem murm'lem ahter
Dees dufmigs palist warr't.
Un kad doudsfreis tam schkelmem
Wel labbat issdohdes,
Tad jasbrihnes pa leekam,
Ka toup muhs debbestehs.

G. Dünsberg.

Pufschitis.

(Pohju tautas dseesma).

Wehsminas puhte
Puhte no mescha,
Meitina steidsehs,
Steidsehs pee strauta,

Apfaliðs spannðs
 Uhdni smehle, —
 Uhdens pee meitas
 Peenessē puschki,
 Smarschainu puschki
 Rohses un mehtras. —
 Meitina gribbaj'
 Puschkiti fažert,
 Bai, un ta dsestrā
 Uhdni kritte!
 Puschkite jauka
 Ja es to sinnat',
 Kas tewi dehstijs
 Tšanganā semmē,
 Winnam es selta
 Gredsenū dohtu.
 Puschkiti mihtajs,
 Ja es to sinnat',
 Kas tew ar mihtstu
 Luhzinu sehjis,
 Winnam no matteem
 Lentiti dohtu.
 Puschkiti mihtajs,
 Ja es to sinnat',
 Kas tewi dsestrā
 Strautinā mettis,
 Winnam no galwas
 Wainafu sneegtu.

G. A — n.

Lauschu wallodas.

Tew laudis daudis to swanna
 Un scho to aufis tšukst,
 Bet to tee nenomanna,
 Zif firds man behdās pufst.

Zits pakkaf brehz man faunu
 Un galwu fratta zits,
 Tee manni fauz jo faunu
 Un Tu tahm melfchahm tizz.
 Bet fas irr ihsti smahdams,
 To nawa finnajfchi;
 Jo tas man naw wis rahdams,
 To turru fleppeni.

G. A — n.

Pawaffara finge.

Mannu firde wehfmias
 Mohdina la swanni,
 Skanni firde eefsch dseefmias
 Tahki, tahki skanni.

Skanni lihds tai weetinai,
 Kur dauds pufkes laista;
 Saffi tur tai meitinai:
 Labbudeen' Tu faista!

G. A — n.

Mahju meers.

Kur dauds feewu, dauds ar bluffu
 Kur dauds bluffu — leela naifa
 Un tew jazeefsch kluffu, kluffu,
 Ja tahs tewi fleppen graifa.

G. A — n.

Kreewu tautas dseefma.

(Что ты спишь мужичек?).

Ko tu, behdul, gulli?
 Pawaffars ais durwin,
 Kaimini jaw ilgi
 Sawds laufds strahda.

Utmohstees un zellees,
 Passattees us sewi:
 Rahds tu zittahrt bijji,
 Un kas taggad tewim?

Klohnâ ¹⁾ naw ne wahrpas,
 Apzirkni ne granda;
 Sehtâ rittinatees
 Warr pa sahl' fâ lohde.

Taggad mehflus flauki
 Tu no flehts ar flohtu,
 Sirgel' iswaddaji
 Kaimind's par parahd'.

Babenki stary luhshnahm
 Mehtajahs tew kffas;
 Istaba fâ bahba
 Stahw arr noschkeebusehs.

Peeminni tohs laifus':
 Kâ pa laukeem, ptawahm
 Tee fâ selta uppe
 Niskrehja tew prohjam.

Tu no klohn' un sehtas
 Skrehj pa leelu zettu,
 Pilssehtahm un zeemeem
 Un pa kuptschu laudim.

Un ka wiffur durwis
 Tewim attaisjahs
 Kâ tew pazeenija
 Paschâ gohda weetâ.

Bet nu tu pee lohga
 Sehdi grubtâs behdâs
 Un bes meega tuppi
 Zauru deen' us krahfnes.

1) peedarbâ, kallâ.

Labbiba us laufeem
 Stahw tew nenopkauta;
 Wehji kaisa graudus,
 Putni winnus saknahbj.

No tu, semneeks, gulli?
 Waffara jaw prohjam,
 Ruddens jaw us sehtas
 Zaurkattahs zaur schobgu.

Siltâ kaschokâ nu
 Seema ahtri atnahks,
 Zeff ar sneegeem aisbehers,
 Appaksch ragguhm tschauftstees.

Kaimini us ragguhm
 Graudus weddihs, pahrdohs;
 Beepildihs few tarbu,
 Dfers pa kannahm allu.

U — n.

T r i h n e .

1. It agri Trihne uslehze
 No grubteem fapneem kahjâs:
 „Ja dshws un ja wehl atjehdft,
 Tak nahz reis, Wikum mahjâs!“
 Schis, kamehr aisdohs nekrutôs,
 Bij Pruhfchu karrâ jachtneekôs,
 Un nebij rakstijis tizzis,
 Boi arr wehl dshws palizzis.

2. Nu karra breefmahm gals bij flahst,
 „Meers! meers!“ tâ wiffar fauze.
 Un katris pûlks ar lihgfmu prahf'
 Scho wehsti usnemt trauze.
 Ar dseefmahm un ar sîngeschân,
 Ar trummetehm, ar bungofschân,
 Gan jahfchus, gan ir kahjahm
 Nu demehs tee us mahjahu.

3. Un wiffur, wiffur, fur ween eet,
 Fur ween tif azzis metti,
 Ram ween tif fahjas, fas warr freet,
 Fkweens teem steidsahs pretti.
 Tè feewas wihrus fanerit trauz,
 „Labdeen!“ tà dascha bruchte fauz;
 Tif Trihni ween reds waidam
 Un Wikkuma wehl gaidam.
4. Gan praffa fchur, gan praffa tur,
 Warrbuht, fas sinnahs stahstiht,
 Bet neatrohd it itnekur,
 Ras warretu fo fazziht,
 Un tif fo wiffi aifgahja,
 Rà ahrprahtà fchi palikka,
 Uf semmes tuhdał krittā,
 Sew mattus plehschoht fitta.
5. Gan mahte tuhdał afsteidsahs:
 „„Deews tehws, meit', fas tew lehzees?
 Bai Deewia! — dauds maf atmannais!
 Behrus, Trihniht! taf jel jehdfees!““ —
 „Al, memm! af memm! nu wairs neka,
 Bagallam wiffa dshwiba!
 Nahz nahfdams, brihtihis pehdigs,
 Deews, Deews man wairs naw schehligs!““
6. „„Tu mihtais Deews, taf uskattais!
 Meit, flaiti tehwa = reisi!
 No Deewihis darra, gudrakais, —
 Nekas tam neet greift.““
 „Al, memm! af, memm! tif neeki ween!
 Boi neluhdschu es nakt' un deen'?
 Wifs, wifs tas nu irr wehja,
 Ne suns tam pakkat rehja!““
7. „„Tu, schehligs Deews, fas winnam klauf,
 Tas meeru pee ta atrohd.
 Zaleef, no fanzeles lai fauz; —
 No zilweks tè lai faproht?““ —

- „Wai! memm, fo palihdf kanzeles,
 Ko palihdf tè wairs luhgſchanas?
 Lai tahs arr kalnus weltu,
 Woi mirroni ufzeltu?“
8. „„Bet, behrns, taf mas jel apdohma,
 Kad winſch nu tews wairs negribb,
 Kad zittus prahtus fadohma,
 Un zittur kaut fur ufgrubb.
 Lai eet! af Deews, woi labbums buhs?
 Woi dohma, fa gan meers tam kthfs?
 Kas nepaleef pee wahrda,
 Tam nemeers fir di ahrda.““
9. „„Af, maht! af, maht! par welti gan,
 Pagallam, fas pagallam!
 Kaps, kaps ween warr palihdſeht man
 Ur ſawahm tumſchahm allahm.
 Pagallam wiſſa dſihwiba!
 Af nahz jel, nahwes naſſuina!
 Nahz nahkdams, brihtihſ pehdigs,
 Deews, Deews man naw wairs ſchehligs!“
10. „„Af, kungs! kungs! neeij ſohdâ jel!
 Woi patti ta to ſinna,
 Ko ifrunna ar ſawu mehl?
 Neleez, neleez ta ſinnâ!
 Behrns, Trihniht, mett to wiſſu nohſt
 Un dohma ſawu fir di pohſt,
 Ka ellè jel netiftu,
 Ka ſwehtiga paliftu.““ —
11. „Wai! — maht! maht! — fas irr ſwehtiba,
 Un fas tad irr ta elle? —
 Pee wianna ween irr ſwehtiba,
 Bef Wiſſuma wiſſe elle!
 Mirſt nohſt, dſeeſt ahrâ, dſihwiba,
 Lai grimſtu nahwes tumſâ!
 Bef wianna man wirs ſemmes
 Ne mihl fas, ne eekſch debbes! —

12. - Tà ismish tanà pahramenta
 Newarredama stahtees
 Ar angstu Deewu nehmahs ta
 Bes wiffa prahta rahtees;
 Sew rohkas kohde, schaudsija,
 Lihds kamehr faule reeteja,
 Lihds swaigsnes spohschas nahze,
 Pee debbes spihdeht fahze.
13. Un ahrâ — klau! rihb: trap! trap! trap!
 Râ firgam ahtri ffreenoht.
 Un rinli stann un lenders klabb,
 Râ eemautus peeseenoht.
 Nu — nu pee wahrteem grabbina,
 Neds! nu pee lobga klabbina,
 Nu dsird ir wehjam kanzohht,
 Schohs wahrduß staidri kanzohht:
14. „„Ei, ei, woi effi augschâ wehl?
 Sirds Trihniht, ka tew klahjabs?
 Woi dohma ar us manni wehl,
 Woi zittur prahti stahjabs?“ —
 „„Af, Witum, tu? . . . tif wehli wehl,
 Es raudadama augschâ wehl.
 Man dikti gruhthi gahjis. —
 No kurreenes tu jahjis?“ —
15. „„Mehs feglojam tif pufsnakti
 No pascheem Pruhfcheem jahju,
 Tif tewi lihdsnemt scho nakti
 Scho garru zekku stahju.“ —
 „„Af, Witum, nahz taf filditees,
 No garra zekka atpufstees;
 Wehjsch breefmitigi sahl gaudohht,
 Râ behdu dseefmas raudohht.“
16. „„Lai gaudo wehjsch, lai gaudo gan,
 Warr gaudohht gan, warr gaudohht.
 Klau! melns jaw fash, man peeschli stann,
 Woi paliksi schè raudohht?

Nahz! mettees, lezz un fehstees të
 Man passat mugguras, luhl schè;
 Wehl simtu juhdsu jajahj,
 Lihds bruhthes kambri peejahj! " "

17. „Woi simtu juhdsu gribbi gan
 Tift gallâ man lihds effoht?
 Klau! klau! fâ pulkstens sifdams stann
 Sau weenpadsniteem effoht! "
 „„Luhl, mehnefs spihd, statt, passatti,
 Mehns jahsim drihs, fâ mirruschi.
 Wehl sehodeen gallâ tiffchu,
 Tew bruhthes gultâ liffchu. " "
18. „Bet falki, tur tas kambarihts
 Un kahda bruhthes gulta?"
 „„Gan tablu! — klufs, aufsis, pamasihst
 Un feschu galdu gulta! " "
 „Woi man arr weetas?" „„Tew un man.
 Klau! melns jaw kach, man peefchi stann;
 Nahz, mettees, weefi gaida
 Mums preeffchâ leela gaita! " "
19. Un Trihne mettehs, taifjahs
 Uf sirga knaschi sehdahs,
 Ap mihlako ta apstawahs ¹⁾
 Un sehdeja bes behdas.
 Un topp! topp! gabja ruhfdams ween,
 Un topp! topp! tâ fâ wehjsch kad streen,
 Un sirgs un jahtneefs sehze,
 Semm kahjahm ugguns lehze.
20. Pa labbu un pâ kreifu puff? —
 Garr aufim ween teem duhze —
 Redf streenoht plawas, tihrumus
 Un tilti rihbej?, ruhze.

1) aplampahs.

„Luhf, mehnefs spihd . . . woi bail arr irr?
 Urrah! fà garri knafchi irr!
 Woi bail arr irr no garreem?“
 „Al ne — leez meerâ garreem!“

21. Klau! klau ween, fas par dseedafchan,
 Dfird welfam, fchihftam, lohfam;
 Luhf, ittin flaidri wahrdi flann:
 Lai lihfi mehfs aprohfam!
 Ar behreem jahrfu neffe tee
 Un ar ween tuhwal nahze fchee,
 Tee dseedaja un urze,
 Râ wardes dihêds furze.

22. „Pehz pufsnachts warrat lihfi raft
 Un dseedacht tif fa patihf;
 Nu taifatees uf kabsahm nahft;
 Mums knafchi, knafchi jatihf.
 Nahz, fchkester, lihds, nahz, usdseedi,
 Nahz, preesteri, nahz, pahrmetti
 Man, bruhtei frustu preekfchâ,
 Rad kaphfim gultâ eefschâ.“

23. Un wifs tas pulks tur ifjukfa
 Un dseedafchana beidsahs;
 Ne weens tur paffat palikka
 Un wiffi lihdsfa steidsahs.
 Un topp! topp! gahja ruhfdams ween,
 Un topp! topp! tà fà auka freen,
 Un firgs un jahtneefs fehze
 Semm kahjahm ugguns lehze.

24. Râ ffehja tur, fâ ffehja fchur
 Meschs, falni, fohki mahjas!
 Râ ffehja tur un fchur un tur,
 It fâ teem buhtu kahjas!
 „Woi bail arr irr? . . . Luhf, mehnefs spihd,
 Ar garreem jahjam mehfs fchobrihd —
 Woi bail arr irr no garreem?“
 „Al leez jel meerâ garreem!“ —

25. Redf! redf! pee farratawahm, redf!
 Kà tur ap wahrpsti pinnahs,
 Kà kehmi pufsnakti tee mehds,
 Un danzo, deij un tinnahs. —
 „„Gi, kehmi, ei, fo darrat tur?
 Gi, kehmi, ei, jel nahkat fchur
 Un danzogat mums preefchâ,
 Kad fahpſim gultâ eefchâ?!““
26. Un kehmi wiſſi iſſjukka,
 Wiſſ pults iſſchêihda laukâ;
 Tas gabja lihds un grabbeja,
 Kà faufâs lappâs auka,
 Un — topp! topp! gabja ruhfdams ween,
 Un — topp! topp! tà, fâ weefuls ſreen —
 Un ſirgs un jahtneefs fehze,
 Sem kahjahm ugguns lehze.
27. Un gaischâ mehnefs ſpîhdumâ
 Wiſſ, wiſſ tur rinſi ſrehja
 Ir ſwaigsnes debbes pamallâ
 Un patti debbes ſrehja.
 „„Woi bail arr irr? — Luhl, mehnefs ſpîhd,
 Ar garreem jahjam mehſ ſchobrihd, —
 Woi bail arr irr no garreem?““ —
 „Al, wai! leeſ meerâ garreem!“ —
28. „„Klau! klau! man leeſahs, gaiti dſeed,
 Jau rihta blaſfma kahjâs;
 Steep, melli, ſteep, zil warri eet,
 Neſs, neſs muhs drihſi mahjâs!
 Tubliht, tubliht arr buhſim klaht,
 Tubliht warreſim gultâ kahpt.
 Mehſ gallâ tiſſkam aſchi.
 Luhl, mirrufchi jahj knaſchi.““ —
29. Un tubliht wahrti klaht bij teem,
 Ar lehſſcheem ween peefahja;
 Ar ſohbinu uſſittuſcheem
 Tee tubliht waſſâ gabja.

Tee tſchihſtedami atwehrahs,
 Schee tubliht zauri iſſchahwahs, —
 Un kappu, fruſtu laudſu
 Bij mehnefs gaiſmâ daudſu.

30. Bet nu — kahds brihnums jahntneekam,
 Tam mundeers wiſs un treſſes
 Iſſjuht pa gabbal gabbalam,
 Kâ fatruhdeſſſchas peſſes ¹⁾.
 No galwas matti paſudda,
 No paſcha wiſſa palikka
 Til meenigi, tâ ribbas
 Un ſteltes fauli, ſtibbas.

31. Un ſirgſ nu ſlehjahs, ſlaiſtijahs,
 Iſ nahſim dſirktſtes grubde,
 Un appaſſch Trihnes ſaplaſſahs
 Un nu uſ reiſ paſudde,
 Un gaiſâ kauze, dſeedaja,
 Iſ kappu ahrâ gandoja;
 Tee bija ſehmi, ſahwi:
 Ta zihnijahs ar nahwi.

32. Un ſpohki mehnefs gaiſchumâ
 Wiſſaplahrt mette riaki;
 Tee lehze, deiſe, danzoja
 Un gandoja ſcho ſingi:
 „Ja ſirds ar luht, zeet! pazeetees!
 Ar Deewu augſtu nerahjees!
 Nu irr taws brihtihſtſ pchdigs,
 Deews, Deews lai tew irr ſchehligs!“ —

Sw aigſnit.

1) Peſſas.

Maija un Zahnis. m

Pa f a k t a.

Tur Leetawâ us kalna irr leep' ar ohsolu
 Itt zeeti faaugufchi lâ draugs ar draugu kohpâ.
 Ne tahku purws arr rohnahs, reis' lauks pilns mahjoklu,
 Nu uhdens putni kleeđs tur lâ bittites, kas strohpâ.
 Schurp Pehrfons reis' un Trimpus no debbes' nahkufchi
 Râ zilwefi ar gihmi gan eet pa mallu mallahm.
 Pee tuhkftohfsch' nammeem stahjahs pehz duffas luhgdami,
 Bet tuhkftohfsch' mahjas flehgtas; til weena taifahs wakkahm,
 Kaut masa, un ar falmeem un needrehm apjunta,
 Bet schinni bija Maija ar sawu Zahni jauna
 Un wezzumâ tai pašchâ fenn gaddeem laulata.
 Tur firmi palikkufchi tee truhkumu bes kauna
 Ar jautru prahtu nesse un wissu pazeete.
 Pa wissu mahju diwi, kas fungi kalpi pašchi.
 Un kad nu Deewi buhdu scho masu atfneedse
 Un salihkufchi gabja pabr semmju fleegsni kuafchi:
 Tohs firmgalws luhdse fehstees us prastu fehdekti,
 Kam tschakla Maija pahri nu wezzu drahnu lifka.
 Tad ruschina us kurra ta peluus, ugguni
 No wakkardeenas uspubsch un faufas lappas tiffa
 Tur usbehrtas un leesmas us augfchu usschahwahs.
 Un nehmuise no ahrdeem ta schaggarus un malku,
 To skald un masam grahpim tad bahsch no appafschas.
 Un kahpostus, so wihrs tai no dahrsa fashschinn, smalkus
 Arr fagreesch. Pats ar datschahm, kam diwju schubburu,
 Nemm notwehpufchu schschinfi, kas melnâ balki kabrahs,
 Un krahjumam schim nogreesch winfch masu gabbalu
 Un grahpi winnu eemett eefsch uhdema, lai wahrahs.
 Pa tam tee treez un tehrse un laifu wilzina,
 Ka stundas paleef ihfas. Tur bija ohfchu wanna,
 Kas palahrta ais wadscha pee seenas stahweja.
 Ar uhdeni scho peeelij, lai filta masgafhana
 Teem weeseem buhtu. Gultai pa widdu spilwenis
 Irr uslikts, fo ar fuhnehm un sahlehnm pildijuschi.

Ar lakkateem **D** apsedf, fo, preeks kad atnahzis,
 Tee walkaht tittai mehdje, bet schee arr pahrdilluschji
 Un wezzi bija. Deewi nu gultâ noshdahs.
 Un bersetu ar mehtrahm teem feewa peezeff galdu:
 Tur semmenes tad usneff un zittas ohdsinas,
 Un eetaisitu wihnu no firschu fullahm faldu,
 Un rahzeaus un rufus un feera gabbalu,
 Un pautus arr, fo ahtri eelsch pelneem pawandija.
 Wifs irdenôs ween traufôs. No mahla taifitu
 Tad bikkari tur usleef un kauf, kas isgreesfs bija
 No zeeta ohfcha kohka ar wasseem apleetu.
 Pehz masa brihscha wirreens itt faldu smarschu kaifa,
 Un atkal probjam nesse to wihnu firmuschu,
 Un atkal jaunahm rittehm pehz brihscha weetu taifa:
 Schèreefsfti peens un allus ar gardeem pibrageem,
 Un bumberi un ahbof, kas grohsâ labbi ohde,
 Un kklari, fo lassa no sakteem wihnkohfeem,
 Pa widdu meddus schuhnis. Bet lautiaus schohs gohde
 Wehl wairaf labfirdiba un deewabihjigs prahts.
 Pa tam tee reds ka zeekfahrht no kaufa smehle, auga
 No pascha wihns un atkal tas bikkers pildinahts.
 Râ apstulbuschi brihnahs par ehrmu scho un ranga
 Weens ohtram azzis; luhgtees tad fahf ar bailibu
 Un schehlastibas prassa par wahju meelastinu.
 Zif weena sohfs tur bija, kas farga pagalmu,
 Un fainneeki teem Deeweem nu steidsahs nokaut winnu.
 Bet schi itt ischafila spahrnôs tohs wezzus nolause
 Un schurp turp ilgi strehja un beidscht patwehrumu
 Pee pascheem Deeweem melle, kas kaut to aisleedse
 Un teize: Deewi effam! un sawu noseegumu
 Ar mohlahm laudis zeehts. Zums nebuhs dalliba
 Pee winnu sohda; tuhdat bet atstahjeet schihs mahjas!
 Un nahfdami mums passak, us kalna wirfgalla
 Tad eita. Abbi klausahs un winnu wezzas kahjas
 Tahm pehdahm passak steidsahs us saku pakalnu.
 No gallotnes til truhka, zil schauta strehle gahja,
 Tad apgreesch sawas azzis un eerang esaru

Pa wiffu flaiju ruhjam; til glahbta winnu mahja.
 Un famehr winni brihnahs un apraud listeni,
 Jaw wezza buhda wehrschahs par leelu Deewa nammu;
 No jumta augsti zekahs nu tohrni warreni,
 Par seltu paleef falmi un plahnu apflahjamu
 Ar marmoru tee eeraug un wahrtus puschfotus.
 Ar mihtu laipnu prahtu tohs Trimpus bildinaja:
 Zel fakleet taifnuigs firmgalws un feewa kreetna ZuhS:
 Ko wehlejeet? Ar Maiju tad Zahnis parunnaja,
 Un Deeweem preefschâ lifla tee sawu luhgſchanu,
 Ka ſwehtneeki buht grihbobt, kas Deewa nammu farga,
 Un tad jaw weenteeſigi tee daschu gaddiu
 Schè dſihwojuſchi kohvâ, lai nahwe nenahl barga
 Tohs iſſchirt neds eeffch kappa lai meefas guldina.
 Kas ſohlits, pildihts kma: tee Deewa nammu glabba,
 Lihds dſihwiba teem kaulds: nejauſchi ſtahweja
 Tee wezzumâ un gaddôs jaw lihkuſchi pee ſtabba
 Tahs baſnizas, à brihnums! ar lappahm ſalkojam
 Nu Maija eeraug Zahni un Zahnis Maiju arri,
 Un teikuſchi ar Deewu, tad Zahnim ohſolam
 Un Maijai leepai ſaug us rumpja kupli ſarri.

U—n.

M i h k l a.

Spihdoſchas mahtes es melns behrens buhdams un
 putnis bes ſpahrneem
 Skreenu lihds debbeſim augſt' mahkonus grihbedams ſneegt;
 Meitahm, kas pretti man nahl, beſſahpigas affaras dſemdu,
 Tuhdaſ kâ dſimmiſ ikreis irſtu pa gaiſu es arr.

U—n.

Anſis un Greeta.

Greeta.

Woi pehz mannis jaſtattahs,
 Nur til manni trahpi?
 Sargi tiſſlai aztinas,
 Aklas taps par ſtrahpi.

Anjis.

Man, ja aplahrt negreesees,
 Neredsef ne reisi.
 Kaslu tiffai isfargees,
 Palikfees wehl greisi.

A — n.

Dseedataja atwaddifchanahs.

Slannas, lihgawianu fweizeet!
 Kluffâ, kluffâ nakkinnâ
 Winnas kambaritî steidseet,
 Waizajeet, fo darra ta?
 Waizajeet,
 Woi tai esmu peeminnâ?
 Neffeet tai dauds labbas deenas
 Klah no mannas firde itt kluff!
 Teizeet, fa no winnas weenas
 Muhscham dohmaht mannim buhs.

Seltene!

Tu tif mihti firde man!

Schirdamees es tahlak dohdohs
 Tif no tewis dohmadams,
 Muhscham tif pee tewis rohdohs,
 Man taws gihms naw aismirstams!

Wessela!

Wessela, firde mihtaka!

A — n.

D s e e f m a.

(Что ты ржешь мой конь ретивый.)

Ko tu, kummeßch tschaklajs sweedfi,
 Kam us semmi kaslu leezi,
 Kuplas frehpes nekratti,
 Sawus lauschkus negraust?
 Woi es neturru tew tihru?

Woi es ausas nohst tew fchihru?
Woi naw rihku puschkotu?
Sihda pawaddas un grohichu,
Selta kahpfschu, jauku, spohschu,
Sudrabainu pakawu?

Behdigs atbild sirgs fà mirdams:

Tapeh; nofsumstohs arween,
Ra man trohkfneis tahki dsirdams,
Taurus bals un strehl' fà f'reen.
Tapeh; sweedsu, fa man laukà
Igi nebuhs gannitees,
Dsihwoht nebuhs rohtà jaukà,
Spohdròs rihkòs leppotees;
Ra man ahtri flaitus rihkus
Genaidneeks wairs nepakaus,
Pakawus man spohschus lihkus
Nohst no weeglahm kahjahm raus.

И — п.

D j e e f m i x a.

(Сижу я за столъ).

Sehschu aisgaldè
Prachtà dohmadams,
Rà man pafaulè
Weenam jadsihwo.

Taunam puifim naw
Tauna feewinà;
Taunam puifim naw
Ustizzamajs draugs.

Tarbà graffis naw
Nawa pafilts fakts,
Arklis, ezzechas
Neds arr kummelinsch.

Lihds ar behdahm man
Tehste eedewe

Tif to dahwanu,
Spehks stipram buht.

Bet ir schohs zif reis
Truhkums waimanas
Man pa freschueekeem
Wiffus ischkehrde.

Sehschu aisgaldè
Prahtà dohmadams,
Rà man weenam muhsch
Buhš schè dshwojams.

U—n.

Hugenbergerim.

Salds Tew nu fnauschams irr meegs, kas no pafaules ruh-
pehm wairs traukts naw,

Kamehr no trubdeem pats Deems pastara deenà Tew' zels.
Wisseem Tu biji schè mihsch, jo Tu dseedaji skannigi, jautri
Latweeschu mehle papreeksch spehzigš kà zits jaw neweens.
Karktas mums affaras birst, Tawu kapp' dauds flazzinadamas:
Agri Tu effi pardauds gabjis no schejenes nohst.

U—n.

Kahds wahrds tahdeem, kam waijadšigs.

Pee mums ruddenšs kà jaw arween mehds beesati liht nekà
pawaffarà, un ja fewischki scho ruddeni leetus wairaf lihja, tà ka
daschi kaudis nepaspehja labbibu no laukeem fakemt, tad par to
newaijaga wis brihneteess, tapehž ka tahdi tohti leetaini ruddeni
pa fahrtai pehž feschcheem woi astoneem gaddeem reisi eestahjabs,
lai nu taudis irr kahdi buhdami, tas schahdeem leetainem rud-
deneem weena alga. Winni nahk, un neweens spehks winnus
newarr aisturreht. Bet nu irr daschi kaudis, kas zaur schahdu
leelu lihshanu aplamu skahdi zeesch, un kas negribb Deewa pahr-
baudishanu ar rahmu prahtu panest. Schahdi kaudis fahl brehkt,
ka zitti, zitti ween wiffu pohstu zaur saweem aplameem grehkeem

peeweddufchi, un fa winni tihri beswainigi zeeschoht. Tà tad kahdàs lappàs¹⁾ kahds leefulis warifeers nemas nekaunahs zittus gohda wihrus aplifschlecht, un zitteem atkal netiffumus paffak brehft, fo tee woi nu apreibuschâ prahtà padarrijufchi woi arri no fa tee ne fapni naw fapnojuſchi. Kà mehs dſirdam, tad fe-wiſchêi ſchogadd paganu ſtarpâ Sihnas walſtibâ un Oſtindijâ effoht lohti brangs un wiſſai iſdewigs laifs bijis preekſch labbi-bas pkaufchanas un fanemſchanas. Neſinnam, woi tur pagani deewabihjigaki dſihwo neka pee mums kriſtigi landis. Kad Deews ar Abraamu deht Sodomas iſpohſtiſchanas farunnajahs, tad winſch fazzija: „Es winnu negribbu iſpohſtiht, ja tur deſmit taiſni zilweli eefſchâ.“ 1 Moſi. grahm. 18, 32. Ja tapehz ſtarp ſchahdeem brehzejeem, kas muhſu laiſôs tif lohti pahre auſſchu beſdeewibu rahjahs, tif deſmit buhtu taiſni zilweli, tad mums nekad nekahdas behdas neusnahſtu²⁾. Teefſcham tihri jabrihnahs, fa Deews wehl irr tif lehnprahſtigs un paſauli ſcho ohdſchu dſinnmuma deht glufchi neisphoſta. Tapehz mihtee brehzeji neumeet to mahzibu wehrâ: Papreekſch iſweiz balſi no ſawas aqs, un tad raugi ſtabbardu no ſawa brahta aqs iſwilft. Matt. 7, 5.

Schis un tas.

Schê irr ſalihdſinaſchana, zil ſchim brihſſcham iſkatrai walſtibai fuggu, kas andeli paweiſzina:

Anglijai ar ſawahm kolonijahm	37,000 fuggu
Seemeku Amerikai	36,000 "
Wahzſemmei (Auſtrija un Ptuſſchi irr eerehſinati)	15,000 "

1) Mahjas weefi 42 nummeri.

2) Kriſtigaki par ſcheem brehzejeem zittahret bij Pleſſawneeki, kas, kad 1228 gaddâ Nowgorodas leeklungs Jaroflams winnus uſaizinaja Widſemneekus tizzibas deht apkarroht, fazzija: „wiſſi zilweli, tà tizzigi kâ netizzigi, irr weena Dehwa behrni; mums wiſ nepeenahſahs, zittus landis tizzibas deht eenihdeht woi alloſchanas deht noſohdiht un paſuddinaht. Labbal dſihwoſim ar winneem meerâ; tad winni muhſu labbus tiffumus eemihlehs un tahdâ wiſſê pee iſſtas Deewa kalpoſchanas peebedroſees.“

die evangelische Geistlichkeit Russlands (t. i. sinna's preefch ewan-
 gelijas draudses mahzitajeem Kreemu semmê), peektâ sehjâ no
 1860 gadda starp zittahm leetahm schahda sinna atrohnama:
 „Zaunas Latweeschu awises beskauniba¹⁾. Mahjas
 „weefis preefch tschetreem gaddeem peepeschi, fâ reis Minerwa,
 „no Behrsona galwas ar schsehpeem un brunnahm islehjis, pa
 „brihscheem leetas stahsta, kas, jebfchu isleefahs buht mahzitas,
 „tomehr wairaf pee sibilneeku gudribahm peestaitamas neka pee
 „ihstas pateefibas. Winfch brihscham runna pahr Deeweem, kahdi
 „paganeem Latweescheem bijuschi, brihscham atkal pahr to, fâ
 „wezsee Latweeschi zittahrt sawâ semmê fâ paradisë dshwojuschi, —
 „winfch brihscham nemmahs gudribas stahstibt, fewischli pahr
 „dabbas leetahm, brihscham pateefigus notifikumus bes pateefigas
 „ismekleschanas pasueeds. Pee schihm pehdigahm leetahm arri
 „peederr kahda mahzita isstahstischana: „Par danzofschanu,
 „kahdâ grahamatâ, ko kahds krussta tehws sawam krussta dehlam
 „35 Mahjas weefa nummeri no schi gadda laisch.“ Nu schis
 wihrs nemmahs wiffu to krussta tehwa grahamatu wahrdu pehz
 wahrda pa mahzisti pahrtulkobt un pehzgallâ peelee schahdus
 wahrdus: „Lai zeenijams lassitajs pats spreesch, ko lai Latwee-
 „schu jaunekti un Latweeschu jaunekles schahdas leetas lassijuschi
 „pirmo reisi pee Deewa galda peeedami dohma.“ Schee irr tee
 wahrdi peeminnetâ laika rakstâ. Ja us to wirfrakstu: „Zaunas
 Latweeschu awises beskauniba“ luhko, tad waijadsetu dohmaht,
 nesinn zil beskaunigs un besdeewigs schis Mahjas weefis irr,
 bet kad tablak mekle un krussta tehwa grahamatu 35 nummeri is-
 lassa, tad newarr sinnaht, fur ta beskauniba atrohnama, woi pee
 Mahjas weefa, woi pee ta, kas Mahjas weefim beskaunibu usteepj.
 So tas krussta tehws zittu nelo nesalka, fâ danzofschana irr bes-
 wainigs preefs. Jeb woi ta irr ta beskauniba, fâ krussta tehws
 sawâ grahamatâ parahda, fâ laudis zittahrt irr pee Deewa kalpo-
 schanas danzofschani? Retizzam. So zittadi waijadsetu arri wiffus

1) Mahzeeschu rakstâ schi wahrda weetâ stahw „Extravaganz,“
 tas irr pa latwisti „noklihschana no ihsta zekâ“ jeb oplamiba, kahdu
 kalps sawa lunga preefchâ parahda prett winnu beskaunigs woi
 rupfsch buhdams.

tohs par beskaunigeem nosaukt, kas nejaunus notikums istahs
 stidami laudis no aplameem darbeem norahj. Bet ja kahdam
 stahstitajam, ka schè peeminnetam frusta tehvam, warrbuht schur
 tur kas missejees, tad kristigam zilwekam, kam Kristus mihlestiba
 firði peemiht, par to newaijaga tuhliht dusmotees un stahstitaju
 par beskaunigu faukt, bet winnam peenahkajs lehnprahtigi pa
 rahdiht, fur stahstitajis missejees. Teescham, mehš frusta tehwa
 grahmatu ar prahtu no weena galla lihds ohtram zauri islassijus
 schi newarrejani nefur tahdu weetu atraft, kas us beskaunibu
 sibmetohs. — Tapehz ka Mahjas weefis ar Latweeschu awisi
 weenâ taurè nepubsch, tapehz arri Mahjas weefis dauds laudim
 jau no pascha eefahsuma azzis duhrahs; bet kad Mahjas weefis
 ar Latweeschu awisi fahks weenâ taurè puhst, tad arri wiasch paliks
 leeks. Mahjas weefim¹⁾ peenahkajs par pasauligahm leetahm
 rumnaht un Latweeschu awisei par basnijas leetahm. Mahjas
 weefim waijadsetu par to ruhpetees, ka zilwekeem wirfs schahs
 pasaules labbi klahjajs, un Latweeschu awisei, ka dwehsele warr
 debbesu walsstibu eemantohht. Neweens newarr debbesu walsstibâ
 eenahkt, kas naw semmes wirfû dshwojis. Kas nu gribb semmes
 wirfû dshwoht, lai pehzak warretu debbesis eenahkt, tam waijaga
 ehdeena, apgehra un pajumta. Kahdâ wihlè schihs leetas jo
 weegli un jo teizami eekrahjamas, to istahstihht peenahkajs Mahjas
 weefim. Ja wiasch to darrihs, tad wiasch Latweeschu buhs
 mihlsch weefis, jebschu arri daschi skangi winnu par to wehl
 wairak eenihdehs. Bet ja wiasch scheem skaugeem, ka deemschehl
 pa reisehm irr darrijis, gribbehs aufis kuttinaht, tad Mahjas
 weefis bijis nebijis.

Ja wiffus tohs walgus apdohma, ar ko daschi laudis gribbe-
 juschi Mahjas weefi kibbeleht un nomaitahht, un ja turklaht reds,
 ka Mahjas weefis tomehr spirgts un weffels sawu zekku pa lau-
 dibm staiga, tad satram ihstam Latweetim par to no firds japree-
 zajajs. Daschi laudis, ka Latweeschu awisès 51 woi 52 num-
 muri no 1856 gadda, tahdus Latweeschus kreetni nosunnijuschu,
 kas naw ar Latweeschu awisehm ween ar meeru un pehz kahru-

1) Deemschehl Mahjas weefis pehdigâ laifâ allasch no sawa
 zekka irr noslibdis un usnehmis ar Latweeschu awisi weenâ taurè puhst.

meem tihkadami pagehroht zittas awises, daschi laudis flohmeisterus babrgi norahjuschi, tapeh3 ka winni til fristigu braktu mihlestibu turrejuschi, un Mahjas weesi preefsch laudihm apstellejuschi, daschi laudis nemas naw kaunejuschees un Mahjas weesi apsuhdsejuschi, un wehl zittadâ wihse fchee laudis luhfojuschi Mahjas weesi nomaitaht.

Sehtas, dabbas, pafaules ohtrâ grahmatâ flaittu starpâ wehl schahdi missejumi atrohnahs:

- 84 lappas puffê, fastahdinafchanâ appaksch Kaukasas laffi 7, 480, 909, fur stahw 12, 783, 681.
- 124 " " laffi: strupulim irr 20 grani, fur stahw 28.
- 125 " " " filogrammam irr 2, 44 Kreewu mahrzinas jeb 2 mahrzinas un 14 1/5 lohtes.
- 125 " " " 34 Amsterdamas mahrzinahm irr 41 Kr. m.
- 129 " " " 27 rindâ no augfchas djeht tohs wahrduš: „un papibra.“
- 130 " " " peesibmeschanâ zettortâ rindâ: 119, 029, 350 spannus, fur stahw 19, 838, 225 spanni, un 74 stohpi, fur st. 14 stohpi.
- Temperaturas pahrskattâ laffi pee Grimanas: seemâ — 2,7, fur stahw — 5, 7.

Kreewu semmes pahrskattâ laffi: Widsemme irr 880 □ juhdses leela un tai starpâ nahf us dattu no Peipusa esera 27 □ juhdses; Saggauu semme irr 382 □ juhdses leela un tai starpâ nahf us dattu no Peipusa esera 6 □ juhdses. — Europas pahrskattâ laffi pee Austrijas gannektu starpâ 24, 089, 509 puhra weetas; Franzijâ meschu starpâ 24, 217, 608 puhra weetas.

Trefschâ grahmatâ druffkatajam missejees:

- 16tâ lappas puffê ohtrâ rindâ no appakschas laffi Golgatâ fur stahw Galgatâ.
- 55tâ " " 12tâ rindâ no wirfus druffkatajs irr kahduš wahrduš islaidis. Peh3 punktes tē schis pantinsch irr islaisis: „Tapeh3 arri strahdneeks, kas gruhthu darbu strahda, wairaf ehdihs, nefa tahds zilmeis, kas ar meefas spehfeem mas strahda.“

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046444